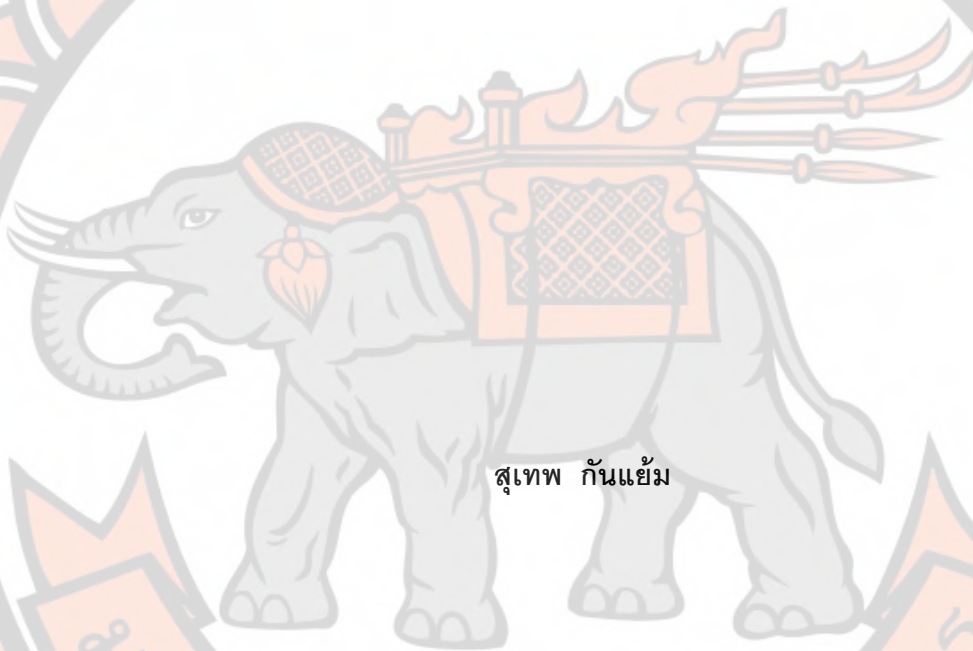

แนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม
อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

สุเทพ กันรัมย์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กรกฎาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จ สมบูรณ์ลงได้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง หัวหน้าภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้คำแนะนำจนทำให้การค้นคว้าครั้งนี้ สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอกราบขอบพระคุณ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาของผู้ศึกษาค้นคว้าที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบและอุทิศแต่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

สุเทพ กันรัมย์

ชื่อเรื่อง	แนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
ผู้ศึกษาค้นคว้า	สุเทพ กันแย้ม
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2557
คำสำคัญ	การมีส่วนร่วม, เครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

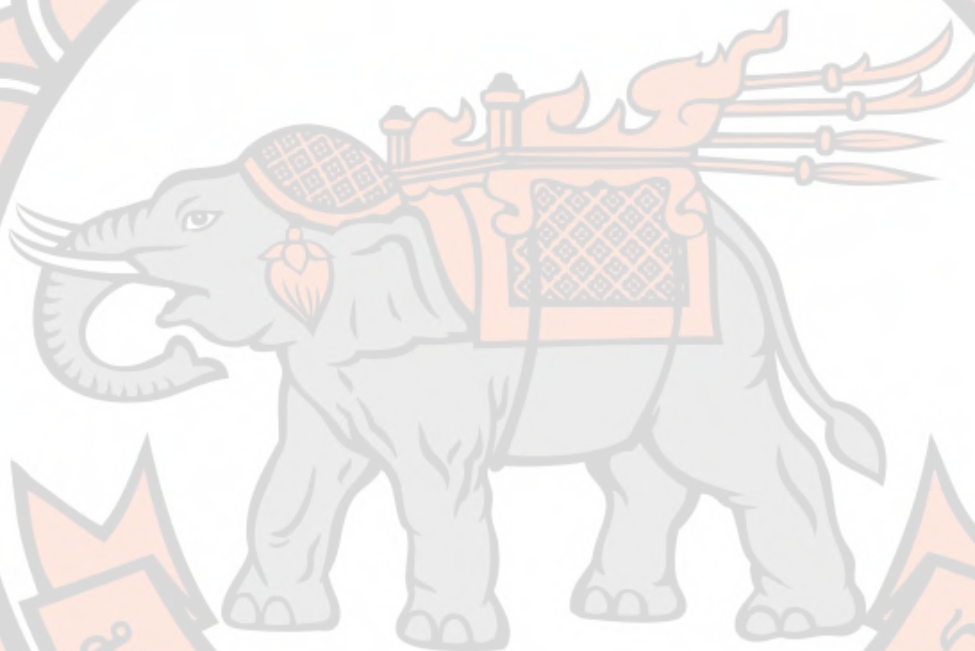
บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนหน่วยงานประชาสัมพันธื ตัวแทนองค์กรภาครัฐ ตัวแทนองค์กรภาคเอกชน ตัวแทนสถาบันการศึกษา ตัวแทนศาสนสถาน ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน และตัวแทนชมรมครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 25 คน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า

1. ความต้องการในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ต้องการให้ครูผู้ดูแลเด็กจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นำแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน เข้ามาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องการมีส่วนร่วมในรูปแบบคณะกรรมการ ในการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามโอกาสและ มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2. แนวทางในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้าน ควรเกิดจากการประชาสัมพันธืผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสร้างความตระหนักและความสำคัญของการเป็นส่วนหนึ่งชุมชนในการช่วยพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในลักษณะการมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และการประชาสัมพันธืถึงผลกระทบทั้งต่อตนเอง บุตรหลานหรือชุมชนจากการขาด

การมีส่วนร่วม การเชิญชวนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม
การระดมทรัพยากรสนับสนุน การบริจาคทรัพย์ การสร้างทีมร่วมพัฒนา และกิจกรรม
เชื่อมความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างบ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน

มหาวิทยาลัยพระศรีนครินทรวิโรฒ

Title	GUIDELINES FOR CHILD DEVELOPMENT CHILD DEVELOPMENT CENTRE AS PART OF THE NETWORK OF EDUCATION UNDER SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION NOEN PHOEM, NAKHON THAI DISTRICT OF PHITSANULOK PROVINCE.
Author	Suthep Kunyam
Advisor	Assistant Professor Atchara Sriphan, Ph.D.
Academic Paper	Independent Study M.Ed in Educational Administration, Naresuan University, 2014
Keywords	Participation, Network management of early childhood development center

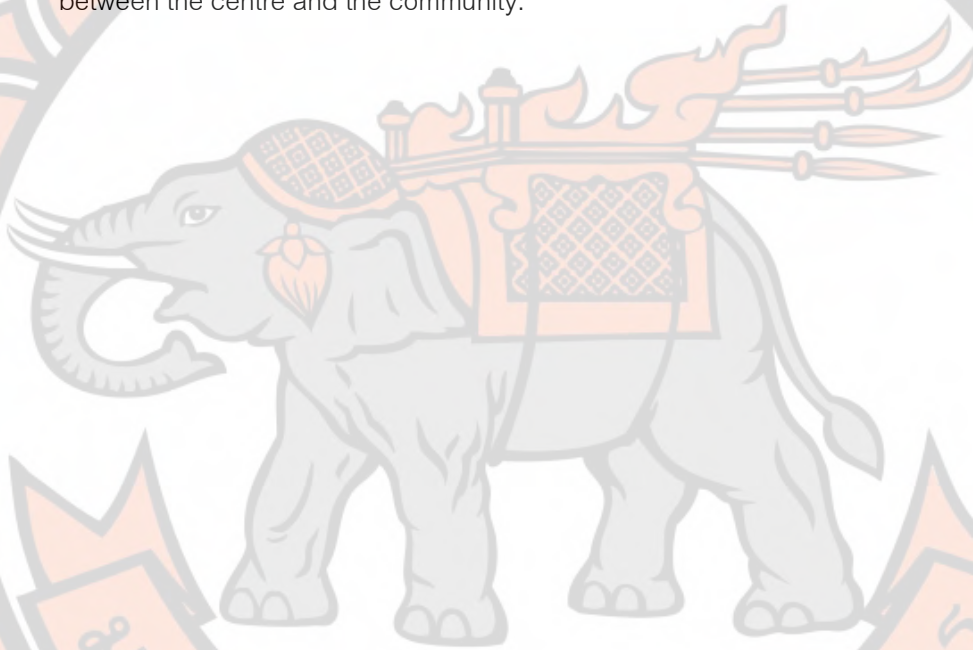
ABSTRACT

This research aims at investigating the present condition, needs, and guidelines for child development centre as part of the network of education of the early childhood development centre under subdistrict administrative organization Noen Phoem, Nakhon Thai district of Phitsanulok province. The samples of the study consist of 25 representatives from early childhood student guardian, subdistrict organization, public relation office, government and private sector, educational institution, religious place, villager scholar, and early childhood teacher association. An in-depth and group interview are used in this qualitative research. The result shows that

1. The demands arose from the participation of the network toward the education of the development centre under Noen Phoem subdistrict administrative organization consist of school curriculums that include learning sources, local intellects and cultures into the classroom. The network needs to participate in form of the committee who are able to acknowledge, collaborate, develop, and take part in conducting learning activities.

2. The six participation guidelines for the network toward the education of the development centre under Noen Phoem subdistrict administrative organization should

come from the publication of the overall operation from the centre, and the awareness of the importance of being part of the community in acknowledging, collaborating, and supporting the centre. Plus, the centre should inform the community of the importance and the benefits of the participation in order to bring about experiences and ideas, educational materials, financial support, effective teamwork, and the productive activities between the centre and the community.

มหาวิทยาลัยพระนคร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	10
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	15
การมีส่วนร่วม	55
การสร้างแนวทางการมีส่วนร่วม	57
บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย	68
3 วิธีดำเนินการวิจัย	69
ขั้นตอนในการศึกษาวิจัย	69
4 ผลการวิจัย	77
สภาพปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	77
ความต้องการในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

แนวทางในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก..... 92

5 บทสรุป..... 97

สรุปผลการวิจัย..... 97

อภิปรายผลการวิจัย..... 101

ข้อเสนอแนะ..... 103

บรรณานุกรม..... 104

ภาคผนวก..... 106

ประวัติผู้วิจัย..... 136

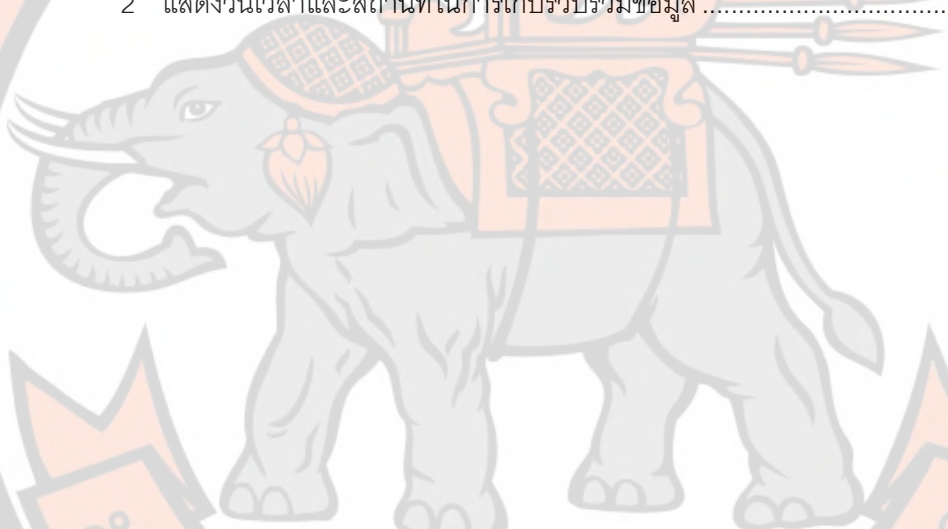
มหาวิทยาลัยนเรศวร

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงขอบเขตเวลาในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก	6
2	แสดงวันเวลาและสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	70

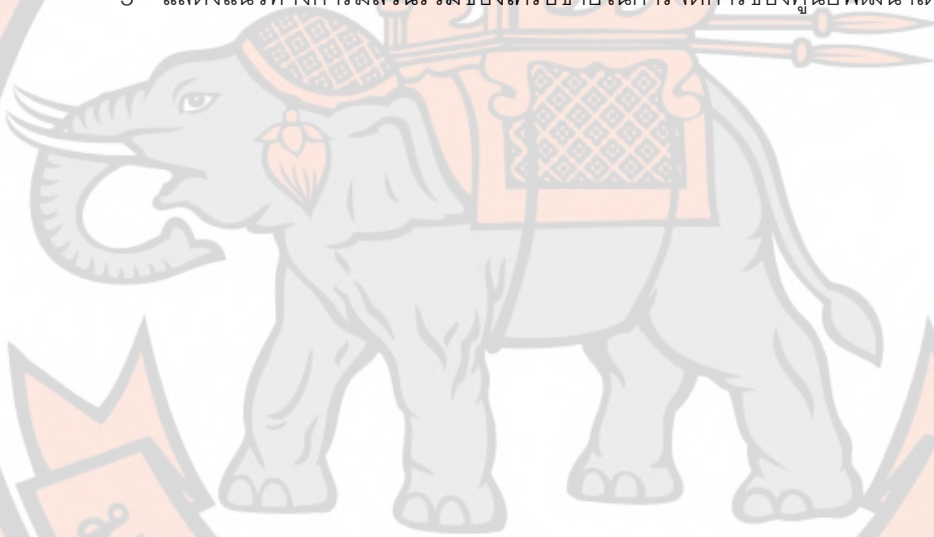
มหาวิทยาลัยนเรศวร

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

- 1 แสดงผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน ของ องค์การบริหาร
ส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก..... 61
- 2 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า 68
- 3 แสดงแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 100

มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพราะการศึกษานั้น เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตที่เจริญรุ่งเรืองขึ้นได้โดยการศึกษาที่มีเป้าหมายให้ทุกคน เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ทุกคนต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับชั้นอย่างทั่วถึง และต่อเนื่องตลอดชีวิตตั้งแต่เด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการ การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้ง มุ่งให้คนใฝ่รู้และใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองโดยยึดหลักการศึกษตลอดชีวิต และส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ระบบการจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาในรูปแบบหนึ่งแบบใดก็ได้หรือ ทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ,2542, หน้า6) การจัดการศึกษา ของประเทศไทยในปัจจุบันจัดการศึกษาในระบบตามแนวทางจัดการศึกษาตามแบบการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยการศึกษาในระบบที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีอายุ 3 ปี ถึง 6 ปี การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่วางรากฐานเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน โดยใช้เวลาเรียน 6 ปี และการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการจัดการศึกษาโดย เป้าหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนอกจากมุ่งหมายให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียน ในระดับประถมศึกษาได้ดีแล้วยังเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะทำให้เด็กมีชีวิตในอนาคตที่สมบูรณ์ ยิ่งขึ้น จากบทวิเคราะห์และพัฒนาเด็กไทยการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อน 6 ปี จะมีผลไปตลอดชีวิต

หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดีได้รับความรักความอบอุ่นจะทำให้เด็กเป็นคนที่สดชื่นแจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักรักคนอื่น การพัฒนาเด็กจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสถาบันหลายฝ่าย ตั้งแต่ครอบครัวเด็ก โรงเรียน ชุมชน สื่อมวลชนและสิ่งแวดล้อมตลอดจนองค์กรที่มีหน้าที่จัดบริการ พื้นฐานให้แก่เด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 26)

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการจัดการศึกษา ของชุมชนรวมถึงการศึกษาระดับปฐมวัยตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 9 มาตรา 289 ระบุว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่นและเข้าไป มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ” แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามที่ กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 41 ยังได้ระบุว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตาม ความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 16)

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ.2556) มาตรา 67 ระบุว่า ภายใต้ข้อบังคับแห่งกฎหมายนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ที่จะต้องทำคือ การส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในหมวด 2 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา องค์การ บริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นของตนเอง

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา ส่วนราชการต่าง ๆ ได้ดำเนินการถ่ายโอนศูนย์พัฒนา เด็กเล็กให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ภายใต้ การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณและการพัฒนาบุคลากร

การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัด การศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาและเพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษา เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน และตอบสนองของชุมชนด้านการจัดการศึกษา แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครอง

ส่วนท้องถิ่นยังได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้น ในปี พ.ศ. 2547 ขึ้นและปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงาน ในปี พ.ศ.2553 โดยกำหนดและแบ่งมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นสำคัญที่ใช้ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553, หน้า 2)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กระดับปฐมวัยที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ที่สำคัญเด็กต้องมีความสุขในการเรียนรู้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์กล้าแสดงออกและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งศักยภาพของเด็กดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายในการส่งเสริมพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ ด้านการพัฒนาเด็กทางด้านภาษา สติปัญญาและสังคม ด้านสุขภาพอนามัย โภชนา และด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม อบอุ่น ปลอดภัย เป็นต้น อีกทั้งยังช่วยผลักดันให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีขึ้นอีกด้วย ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้น ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ทั้งตามบทบาทหน้าที่และถือว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ปกครองนักเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรรัฐ องค์กรเอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชนชาวบ้าน ซึ่งเป็นเครือข่ายการจัดการศึกษาควรให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา หรือประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิผลที่สุดได้ และช่วยเพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจ (ตรงตามความต้องการ), การสร้างฉันทามติของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจ (ลดความขัดแย้ง), การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้เครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขาก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ

และยังอาจเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย เพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ (ความเป็นเจ้าของร่วม) และกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้เครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรม

ดังนั้นผู้ศึกษาค้นคว้า จึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จากผลการศึกษาทำให้ทราบสภาพปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความต้องการและแนวทางในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม
2. จากผลการศึกษาทำให้ได้แนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
3. จากผลการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นในเขตอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลกที่มีบริบทคล้ายกันสามารถนำแนวทางที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กในสังกัดได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร

ส่วนตำบลเนินเพิ่ม โดยกำหนดประเด็นการศึกษาความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ในปีการศึกษา 2557 ได้แก่

1. ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม จำนวน 10 คน
2. ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน
3. ตัวแทนหน่วยงานประชาสัมพันธ์ จำนวน 1 คน
4. ตัวแทนองค์กรภาครัฐ จำนวน 1 คน
5. ตัวแทนองค์กรภาคเอกชน จำนวน 1 คน
6. ตัวแทนสถาบันการศึกษา จำนวน 2 คน
7. ตัวแทนศาสนสถาน จำนวน 2 รูป
8. ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 2 คน
9. ตัวแทนชมรมครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 4 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย ในเขตพื้นที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตเวลา

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม ใช้ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งสิ้น 5 เดือน ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2558 ถึงวันที่ 30 พฤษภาคม 2558

ตาราง 1 แสดงขอบเขตเวลาในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลา					
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	
		58	58	58	58	58	
1	ศึกษาเอกสารทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	↔					
2	กำหนดรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลและประเด็นการสัมภาษณ์		↔				
3	การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล			↔			
4	การตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา				↔		
5	การสรุปและอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า					↔	

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความต้องการในการจัดการศึกษา** หมายถึง การที่เครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม มีความต้องการเข้าไปมีบทบาทในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใน 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. **เด็กเล็ก** หมายถึง เด็กวัยก่อนประถมศึกษาระหว่าง 3- 5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

3. **ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. **เครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม** หมายถึง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำแนกออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแทนองค์กรภาครัฐ ตัวแทนองค์กรภาคเอกชน ตัวแทนสถาบันการศึกษา ตัวแทนศาสนสถาน และตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน

5. **แนวทางการมีส่วนร่วม** หมายถึง การจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการมีส่วนร่วมและบูรณาการทรัพยากรในท้องถิ่นร่วมกันบนพื้นฐานของการกระจายอำนาจโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ให้เกิดความเข้มแข็งจากฐานราก ด้วยความร่วมมือขององค์กรในชุมชน ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ปัญหา และร่วมชื่นชม ที่ให้อิสระความยืดหยุ่นและความคล่องตัวสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและสังคมไทย และเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถเข้าไปมีบทบาทในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ.2553 ใน 6 ด้าน คือ

5.1 **ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนชนในท้องถิ่นนั้น แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

5.2 **ด้านบุคลากร** หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับคุณวุฒิ คุณสมบัติ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น รวมถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

5.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง การกำหนดมาตรฐานของส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยให้แก่สถานที่ที่มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติ การรักษาความปลอดภัยอย่างมีระบบ ดำเนินการเรื่องสภาพความสะอาด หรือความปลอดภัยในห้องเรียน อาคารและบริเวณศูนย์เด็กเล็ก การจัดพื้นที่ในห้องเรียน มีมุมเรียนรู้และมุมประสบการณ์ต่าง ๆ การบำรุงรักษาและการตกแต่งห้องเรียน อาคารสถานที่ให้มีสภาพดีอยู่เสมอ

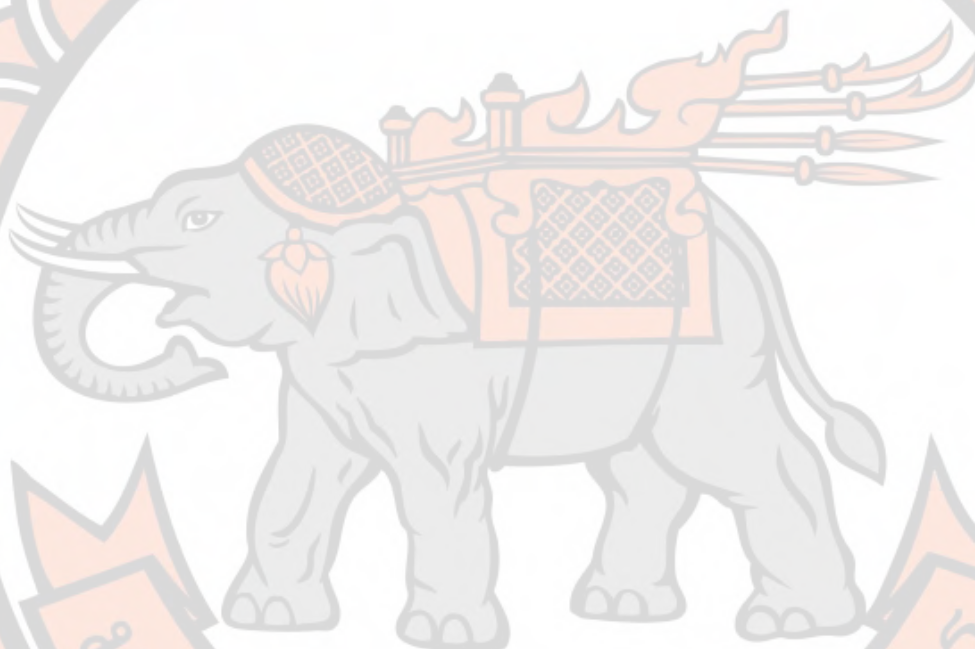
5.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการกำหนดกิจกรรมของครูผู้สอน การถ่ายทอดประสบการณ์ของครู เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกให้สอดคล้องกับการพัฒนาการของเด็ก การจัดทำเอกสาร คู่มือการทำกิจกรรมตามหลักสูตร กระตุ้นให้ครูผู้สอนจัดเตรียมการสอน วางแนวทางและแผนประสบการณ์ที่เป็นมาตรฐานของหน่วยงาน ส่งเสริมในด้านความรู้และทักษะในการสอน สนับสนุนให้ครูผู้สอน ร่วมศึกษาและพัฒนาการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาเด็ก บันทึกติดตามและประเมินผลพัฒนาการของเด็ก และรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ

5.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการกำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

5.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ร่วมกันพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวางเป็นพื้นฐานการศึกษา

6. องค์กรบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตัวแทนสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในการบริหารงานของตำบล ตามกฎหมายที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

7. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3- 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม ได้รับการถ่ายโอนจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ.2547 จำนวน 2 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา (บ้านสวนยาง) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยตีนตั้ง

มหาวิทาลัยนเรศวร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางในการจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.1 การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.1 มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ
 - 2.2 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การมีส่วนร่วม
 - 3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 3.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม
4. การสร้างแนวทางการมีส่วนร่วม
5. บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม
 - 5.1 ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม
 - 5.2 ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กล่าวถึง สาระสำคัญกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสาระดังนี้

1. แนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายการศึกษาแห่งชาติที่กฎหมายแม่บท

ทางการศึกษาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้วางแนวทางที่สำคัญไว้

2. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของสังคมและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง

3. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ เช่น จะต้องทั่วถึง ประชาชน มีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่ายตลอดจนบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

4. ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องกับการเมืองการปกครอง ในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

5. กระจายอำนาจให้สถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดการศึกษาจะต้องกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) ทั้งนี้เพราะผลการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผลผลิต และผลลัพธ์ก็ตามล้วนแต่เป็นผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติของสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรเป็นอำนาจของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 15) อย่างไรก็ตาม ขณะนี้วิธีการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีได้กำหนดไว้ เหมือนกับการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งในอนาคตอาจมีการออกข้อบัญญัติ ระเบียบ การบังคับ คำสั่ง กำหนดอำนาจการสั่งการ อนุญาต ปฏิบัติการ หรือดำเนินการอื่นใดไปยังสถานศึกษาโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจดังกล่าวหรือมอบอำนาจในการสั่งการ อนุมัติ ปฏิบัติการ หรือดำเนินการอื่นใดซึ่งตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติแทน

6. การจัดโครงสร้างองค์กรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เตรียมรองรับการถ่ายโอนสถานศึกษา จะต้องจัดโครงสร้างองค์กรภายในตามความจำเป็นและเหมาะสม เช่น ระบบบริหารจัดการอย่างครบถ้วน จำนวนบุคลากรโดยการจัดตั้งฝ่าย ส่วน กอง หรือสำนักงานการศึกษาตลอดจนส่วนราชการภายในที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร

การบริหารงานบุคคล คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

7. วิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ 2 วิธี คือ การจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเอง และรับถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ

8. สวัสดิการและความก้าวหน้าของพนักงาน ครูและบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีสวัสดิการและความก้าวหน้าเท่าเทียมกับข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและในบางด้านจะดีกว่าข้าราชการครูที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและได้มาตรฐาน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความหมายในมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กล่าวไว้ว่า

ศูนย์เด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานพัฒนาเด็ก ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์เด็ก สถานพัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ และหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาศูนย์เด็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษาเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดกรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมการพัฒนาชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติฯ ซึ่งเรียกว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างทรัพยากรที่ทรงคุณค่าการดูแลรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือเป็นภารกิจที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องจัดการศึกษาในชุมชนท้องถิ่นให้

มีความพร้อมและมีศักยภาพตามวัย ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นเอง ดังนั้น มาตรฐานการดำเนินงานและบริหารจัดการศูนย์ฯ จึงมีความแตกต่าง หลากหลายทั้งในด้านโครงสร้างอาคาร สถานที่ และการบริหารงาน กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้จึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมี ระบบ มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553, หน้า 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ สถานที่ที่ใช้ อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คือ อายุประมาณ 2 - 6 ขวบ ซึ่งที่มาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอดีต เนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก จึงรวมตัวกันหาสถานที่ และหาผู้ดูแลเด็กในหมู่บ้านค่าใช้จ่าย ก็มาจากผู้ปกครอง ต่อมา มีหน่วยงานอื่นๆ เข้าไปดูแล ช่วยเหลือศูนย์เหล่านั้นให้เป็นระบบมากขึ้น เช่น กรมการศาสนา กรมพัฒนาชุมชน และอีกหลายหน่วยงาน จนกระทั่งในปัจจุบันศูนย์ส่วนใหญ่ ได้ถ่ายโอนขึ้นอยู่กับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้ดูแล ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้พัฒนาจนมีมาตรฐานทั้งเรื่องอาคารสื่อการสอน สุขอนามัย รวมทั้งผู้ดูแลเด็กก็มีโครงการพัฒนาความรู้ให้ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์ สาขาปฐมวัย สาเหตุที่ต้องให้ความสำคัญกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะเมืองไทยมีเด็ก ช่วงปฐมวัย คือแรกเกิดถึง 6 ขวบ ประมาณ 6.5 ล้านคน ซึ่งผลการศึกษาวิจัยของกรมอนามัย และ หน่วยงานด้านพัฒนาการเด็ก พบว่า เด็กปฐมวัยของไทยมี การพัฒนาการด้านต่างๆ ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะด้านสติปัญญา ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นช่วง อายุที่มีพัฒนาการด้านสมองมากที่สุดและเร็วที่สุด

อาจกล่าวโดยสรุปว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึงสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี เพื่อเตรียมให้เด็กมีความพร้อม ด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจสังคมและสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553, หน้า 1-10) กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี เป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ถือเป็นหน้าที่ หลักของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ในการส่งเสริมและพัฒนาการ ทุก ๆ ด้านอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัย จึงเป็นภารกิจสำคัญขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องบริหารจัดการ และดำเนินงานพัฒนาเด็กในท้องถิ่นชุมชนให้เป็นไป อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมตามวัย ตลอดจนเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองและ

เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในขั้นสูงต่อไป ในการจัดการศึกษาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกายอารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้น การจัดการศึกษาปฐมวัย พัฒนาขึ้นมาโดยแนวคิดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะการพัฒนากันแตกต่างกันไปตามวัย ซึ่งบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละวัยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ขวบ ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก จึงเป็นเสมือนแนวทางให้ผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดู และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น และเด็กมีการเรียนรู้ตามธรรมชาติตั้งแต่เกิดก่อนจะเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินได้สังเกต มีโอกาสทดลองสร้างสรรค์แก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเองซึ่งมีอิทธิพล และมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย เด็กจะรู้จักการเรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นรวมถึงธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น ในการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จึงถือการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรม เด็กอาศัยอยู่หรือสิ่งแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่า วัฒนธรรมและสังคมที่สิ่งแวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างมีความสุข

แนวคิดพื้นฐานดังกล่าว ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็ก ต้องศึกษาหลักการของหลักสูตรให้เข้าใจเพราะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู ควบคู่กับการให้การศึกษาโดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมสติปัญญา รวมทั้งการสื่อสาร และการเรียนรู้หรือเด็กที่มีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัยอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดี และคนเก่งของสังคมสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน ฯลฯ

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553, หน้า 5-27) ตามมติคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2547 ประกอบไปด้วยเกณฑ์ 3 ด้าน คือ การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และคุณภาพเด็ก

มาตรฐานที่ 1 การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก

การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการและดำเนินการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกันของผู้บริหารศูนย์ เช่น นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหาร

ส่วนตำบล ศึกษาในเทศก์ นักวิชาการศึกษา กรรมการศูนย์ ฯ เช่น การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการควบคุมประเมินผลเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้รับบริการมั่นใจได้ว่าศูนย์เด็กเล็กมีการดำเนินงานที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ด้านคือ

1. การบริหารงานอย่างเป็นระบบ
2. การบริหารจัดการบุคลากร
3. การจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์เด็กเล็ก
4. มาตรการด้านความปลอดภัยของศูนย์เด็กเล็ก
5. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 2 การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครูผู้ดูแลเด็ก/ครูพี่เลี้ยง หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็กโดยให้ครบ 4 สาระตามหลักสูตร คือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็กบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก โดยให้สอดคล้องกับบริบทของศูนย์เด็กเล็กเพื่อพัฒนาความสามารถตามวัยของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกายจิตใจ - อารมณ์สังคม และสติปัญญาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ด้าน คือ

1. การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย
3. การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการด้านจิตใจ-อารมณ์
4. การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการด้านสังคม
5. การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพเด็ก

คุณภาพเด็ก หมายถึงเด็กมีความพร้อมทั้ง 4 ด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญาเหมาะสมกับวัย ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 4 ด้าน คือ

1. เด็กพัฒนาการด้านร่างกายและสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตน
2. เด็กมีพัฒนาการทางด้านจิตใจอารมณ์สังคม
3. เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา
4. เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็ก

ได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าวได้รวบรวมและจัดทำขึ้นจำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหารตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ดังนี้

2.1 ด้านอาคารสถานที่เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้งจำนวนชั้นของอาคารทางเข้า – ออกและประตูหน้าต่างตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ เป็นต้น

2.2 สิ่งแวดล้อมเป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคารเช่นแสงสว่างเสียงการถ่ายเทอากาศสภาพพื้นที่ภายในอาคารวัสดุภาพแวดล้อมและมลภาวะ เป็นต้น

2.3 ด้านความปลอดภัยเป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นต้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์ และความจำเป็นของการดำเนินงานการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตลอด

ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนบุคลากร ซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ดังนี้

1. ด้านคุณสมบัติ

1.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองการศึกษา

1.2 บุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด

2. ด้านบทบาทหน้าที่

2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.1.1 สืบรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1.2 กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคลสถานที่และฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น

2.1.3 จัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณในการจัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำบัญชีขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

2.1.4 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1.5 จัดทำระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1.6 กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

2.1.7 ควบคุมกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและด้วยความเรียบร้อยเกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

2.3 ผู้ดูแลเด็กควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

2.3.1 ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย

2.3.2 ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจอารมณ์สังคม และจริยธรรมไปพร้อมๆ กันโดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของ และผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกิริยาท่าทางที่นุ่มนวลอ่อนโยนแสดงความรักความอบอุ่นต่อเด็ก

2.3.3 สังเกตและบันทึกความเจริญเติบโตพฤติกรรมพัฒนาการต่างๆ ของเด็ก เพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติ และผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ และวิธีการแก้ไขได้ทัน่วงที

2.3.4 จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะเหมาะสมในการพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งภายในอาคาร และภายนอกอาคารให้สะอาดมีความปลอดภัยและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

2.3.5 ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบถึงพฤติกรรมพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

2.3.6 มีการพัฒนาตนเองในทางวิชาการ และอาชีพใฝ่หาความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อาทิ การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ และเทคโนโลยี โดยอาศัยสื่อที่หลากหลายรวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสำหรับผู้ดูแลเด็กซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็กการพัฒนาด้านบุคลิกภาพเช่นการพัฒนาด้านร่างกายอารมณ์สังคมจิตใจและจริยธรรม โดยเน้นการพัฒนาตนเองการรู้จักตนเองและผู้อื่นการสื่อสารและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

2.3.7 รู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลความรู้และเครือข่ายการปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐองค์กรเอกชนและแหล่งข้อมูลต่างๆ ในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว, มหาวิทยาลัยมหิดล, มหาวิทยาลัยราชภัฏ) กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย, กรมสุขภาพจิต) กระทรวงวัฒนธรรม (กรมการศาสนา) กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) องค์การยูนิเซฟ เดอะชิลเดรนยูเอสเอ สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์สหทัยมูลนิธิมูลนิธิดวงประทีป เป็นต้น

3. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขาธิการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง

3.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์มีนายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้ที่นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายเป็นประธาน ยกเว้นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดที่รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนาให้เจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นประธาน

3.3 การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

3.4 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็กผู้ประกอบอาหารและผู้ทำความสะอาดในด้านความรู้ความสามารถให้

เป็นไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดและเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาต่อสัญญาต่อไป

4. ด้านการบริหารจัดการพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดให้ การศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษาเป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำโดยให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเป็นการกระจายโอกาส ให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมี ประสิทธิภาพให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

4.1 นโยบายจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3 – 5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์สังคมและ สติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัยและเต็มตามศักยภาพตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

4.2 เป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการระเบียบที่เกี่ยวข้องและด้วยความร่วมมือของ ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ

4.3 วัตถุประสงค์

4.3.1 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะและได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ

4.3.2 เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุกๆ ด้านแบบองค์รวมตามหลัก จิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

4.3.3 เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาความพร้อมของเด็ก ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษาตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูและพัฒนา เด็กได้อย่างถูกวิธี

4.3.4 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนให้สามารถร่วมกันวางแผนและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้

4.3.5 เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวกและเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

4.3.6 เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

4.4 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีสถานที่อาคารและดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.4.1 สสำรวจความต้องการของชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนในประเด็นความต้องการให้จัดตั้งศูนย์ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียนควรมีเด็กที่รับบริการอายุ 3 – 5 ปีไม่น้อยกว่า 20 คนขึ้นไปและความต้องการให้ศูนย์จัดบริการ

4.4.2 รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณามอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาหรือพนักงานจ้างที่มีคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งเป็นหัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.4.3 จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและขออนุมัติขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจัดทำขออนุมัติเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นต่อไป

4.4.4 จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเสนอขอรับงบประมาณในการดำเนินการจากผู้มีอำนาจอนุมัติ

4.4.5 จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.4.6 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกาศให้สาธารณชนทราบ

4.4.7 การยุบ/เลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อจำนวนเด็กเล็กที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียนหรือกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปเป็นแห่งเดียวกันให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้พิจารณาเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้พิจารณายุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นตามความจำเป็นและเหมาะสมโดยผ่านความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นและเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศยุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้วให้รายงานจังหวัดและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

4.5 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องคำนึงถึงขอบข่ายของงานสายการบังคับบัญชาและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยจะต้องจัดให้มีการประเมินตนเองทุกปีเพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งนั้นเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้การดูแลและพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานควรพิจารณาจัดแบ่งงานที่จะต้องปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์ฯให้ครอบคลุมลักษณะงานต่อไปนี้

- 4.5.1 งานบุคลากรและการบริหารจัดการ
- 4.5.2 งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 4.5.3 งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 4.5.4 งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน
- 4.5.5 งานธุรการการเงินและพัสดุ

ทั้งนี้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานดังกล่าวโดยแบ่งและมอบหมายงานตามความถนัดความสามารถและลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการทั้ง 5 งาน อย่างไรก็ตามในการจัดแบ่งงานดังกล่าวควรคำนึงถึงความพร้อมและศักยภาพของแต่ละศูนย์ฯในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอาจรวมลักษณะงานวิชาการและงานกิจการนักเรียนเป็นงานกลุ่มเดียวกันและ/หรือรวมลักษณะงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมกับงานธุรการการเงินพัสดุเป็นกลุ่มงานเดียวกันเป็นต้น

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยในปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553, หน้า 2-58) เห็นว่า มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้น ในปี พ.ศ. 2547 นั้นควรปรับปรุงเนื้อหา หลักเกณฑ์หรือหนังสือสั่งการต่างๆ ให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับนวัตกรรมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

1.1 ด้านการบริหารงาน

1.1.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการรวมทั้งบุคลากร ที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน/กอง/สำนักการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) จัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และต้องมีจำนวนเด็กเล็ก อายุ 2 - 5 ปี ที่จะเข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน
- 2) จัดทำโครงการและแผนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอความเห็นชอบ สภาท้องถิ่น
- 3) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 4) จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรววมโนประชากรเด็กเล็ก อายุ 2 - 5 ปี แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดชั้นเรียน และการงบประมาณ เป็นต้น
- 5) จัดทำระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6) รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่นทราบ

1.1.2 การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน
 2) ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเสนอขอความเห็นจากสภาท้องถิ่น

- 3) จัดทำแผนการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 4) จัดทำประกาศย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 5) รายงานการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง

ส่วนท้องถิ่นทราบ

1.1.3 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) จัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน
- 2) นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น
- 3) จัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน
- 4) รายงานการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง

ท้องถิ่นทราบ

1.1.4 การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้อารอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัย ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษา และพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักการศึกษายุทธวิธี ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นไป

1) ระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษาในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นปีการศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปีการศึกษา

2) การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่ อาหารกลางวัน อาหารว่าง เครื่องนอน อาหารเสริม (นม) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษาและวัสดุครุภัณฑ์ การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และบริการอื่นๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่น เป็นศูนย์ 3 วัย และหรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

3) การให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กเล็กอายุ 2 - 5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือใกล้เคียงได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็ก มีการพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา) เหมาะสมตามวัยและศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

5) ในกรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนาฝึกอบรม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชน หรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 30 วัน โดยทำคำสั่งปิดหนังสือและต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

6) ในระหว่างปิดภาคเรียน หรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามข้อ 5) ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก หรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมการด้านวิชาการ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนาศูนย์ในด้านต่างๆ หรืองานด้านการศึกษาปฐมวัยอื่น

1.1.5 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชน และผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา
- 2) ผู้นำทางศาสนา
- 3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) ผู้แทนชุมชน
- 5) ผู้แทนผู้ประกอบการ
- 6) ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูดูแลเด็ก

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดังนี้

1.2.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้จ่ายเป็นค่าอาหารเสริม (นม) ค่าอาหารกลางวัน ค่าตอบแทนและค่าครองชีพของบุคลากร เงินประกันสังคมของบุคลากร ค่าวัสดุการศึกษา ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาล ทุนการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และอื่น ๆ โดยดำเนินการเบิกจ่ายรายการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร

1.2.2 งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการจัดหางบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีดังนี้

- 1) จัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น
- 2) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
- 3) จัดทำแผนจัดหาพัสดุรายปี
- 4) จัดทำแผนจัดหาพัสดุ
- 5) ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ

6) จัดทำสมุดคุมงบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อการรายงานและการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

1.2.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2551 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

1.2.4 การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน วัสดุพัฒนาเด็ก ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/หัวหน้าส่วนการศึกษา หรือผู้แทนเป็นประธาน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศึกษาพิเศษ นักวิชาการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข และผู้แทนผู้ปกครองในจำนวนที่เหมาะสม เป็นกรรมการ

2) แจ้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยให้คำนึงถึงความปลอดภัย ประโยชน์ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กเล็กแต่ละวัย

3) ขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) จัดทำทะเบียนคุมวัสดุและครุภัณฑ์

5) ดำเนินการเบิกจ่ายสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ที่ได้มาให้กับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

1.2.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือปฏิบัติตามระเบียบ ดังนี้

1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ.2543

2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2548

3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2551

4) ระเบียบ หนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3 การบริหารงานบุคคล

กรณีที่เป็นพนักงานจ้าง

1.3.1 การสรรหา/เลือกสรร และการปรับสถานภาพ

1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรรหา และเลือกสรรบุคคลเพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยยึดหลักสมรรถนะความเท่าเทียมในโอกาส และประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญด้วย กระบวนการที่ได้มาตรฐาน ยุติธรรม และโปร่งใสเพื่อรองรับการตรวจสอบตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2) การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1) ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเป็นไปตามสัดส่วน (ครู : นักเรียน) 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน โดยจัดการศึกษาห้องละ 20 คน

2.2) สำหรับอัตราผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และตำแหน่งอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณากำหนดให้มีได้ตามจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) การปรับสถานภาพพนักงานจ้างทั่วไปตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ดูแลเด็ก เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท 0893.4/ว80 ลงวันที่ 10 มกราคม 2550 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/846 ลงวันที่ 22 เมษายน 2551

1.3.2 การคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/61 ลงวันที่ 10 มกราคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนมาก ที่ มท 0893.4/ว476 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.3 การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ และสวัสดิการของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้าง และอื่นๆ ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.5 การพัฒนาบุคลากร

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการปฐมนิเทศหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ที่ได้รับการแต่งตั้งมาใหม่ รวมทั้งการอบรมและศึกษาดูงาน การนิเทศติดตามการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาแก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และพนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักเกณฑ์ และฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

1.4 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภท คือ

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง
- 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับถ่ายโอน

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 โดยรับถ่ายโอนมาจากส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา

1.4.2 การบริหารจัดการ

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชนและ

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการศาสนาให้ปฏิบัติตามแนวทางในศาสนสถาน ตามหนังสือคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ นร 0107/ว20522 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2551 ดังนี้

2.1) กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เลือกรูปแบบการบริหารจัดการแบบที่ 1 ที่มอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ทั้งหมด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2) กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเลือกรูปแบบการบริหารจัดการแบบที่ 2 และ 3 ให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ทั้งในด้านการบริหารงาน บุคลากรงบประมาณ และวิชาการ

2. มาตรฐานด้านบุคลากร

2.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

2.1.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) คุณสมบัติเฉพาะ

1.1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือทางอื่นที่ ก.ท. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งนี้

1.2) ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้าง หรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน

1.3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

2) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบาย

และแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการ การเงินและพัสดุ และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2) วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมินและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

2.3) จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล

2.4) จัดทำภาระงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.5) ประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.6) เป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจการทั่วไป และประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.7) นิเทศ ส่งเสริมสนับสนุน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

2.8) จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในและรายงานการประเมินตนเอง

2.9) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2.1.2 ครูผู้ดูแลเด็ก

1) คุณสมบัติเฉพาะ

1.1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอก หรือทางอื่นที่ ก.ท.กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ และ

1.2) ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน

1.3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

2) บทบาทหน้าที่

2.1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามวัย

2.2) ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยและอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด

2.3) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จัดทำวิจัยในชั้นเรียน จัดหา/ผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน และจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล

2.4) ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชน พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาผู้เรียน และจัดให้มีการประเมินพัฒนาการผู้เรียน

2.5) จัดระบบธุรการในชั้นเรียน รวบรวมผลงานรายงานผลการปฏิบัติงานตามลำดับ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.1.3 ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

1) คุณสมบัติเฉพาะ

มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบ หนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) บทบาทหน้าที่

2.1) สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก

2.2) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.1.4 พนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประกอบด้วย ธุรการ/การเงิน/พัสดุ, ผู้ประกอบอาหาร, ภารโรง, ยามรักษาความปลอดภัย และพนักงานจ้างตำแหน่งอื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าจำเป็น

1) คุณสมบัติเฉพาะ

มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบ หนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) บทบาทหน้าที่

2.1) อธิการ/การเงิน/พัสดุ ทำหน้าที่ อธิการ การเงิน และพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามระเบียบ หนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2) ผู้ประกอบอาหาร มีหน้าที่ ประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ถูกอนามัย ตามหลักโภชนาการสำหรับเด็กเล็ก แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคติดต่อ จัดสถานที่ประกอบอาหารและเครื่องครัวให้สะอาดเป็นระเบียบ มีการจัดเก็บขยะถูกสุขลักษณะ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3) นักการภารโรง มีหน้าที่ ทำความสะอาด รักษาความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ดูแลซ่อมแซม บำรุงรักษาอาคารสถานที่ และทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และมีความปลอดภัยสำหรับเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.4) ยามรักษาความปลอดภัย มีหน้าที่ ดูแลรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สิน บุคลากร และเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่ามีบทบาทสำคัญในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้แก่ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กอย่างยั่งยืน

2) สนับสนุนงบประมาณด้านบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาศักยภาพ

3) ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมสาธิตสาธิตเพื่อส่งเสริมความรักความอบอุ่นในครอบครัว

4) ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์และเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

5) ระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเน้น การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

6) กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปอย่างมี คุณภาพ ได้มาตรฐานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

2.2.2 หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้แก่ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษา และเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) นำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ
2) สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง ย้าย/รวม ยุบเลิก และ ดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากร สถานที่ ตามฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น

4) ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มี คุณภาพ และมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการจัดตั้ง และสนับสนุน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเสนอผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นลงนาม

7) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

8) จัดทำระเบียบว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเสนอ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นชอบและลงนาม

9) กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ และการบริหารจัดการ อย่างต่อเนื่อง

10) นิเทศติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และรายงานผลพร้อมข้อเสนอให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดึงในต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครองมั่นใจ ไว้ใจ ดังนี้

3.1 ด้านอาคารสถานที่

3.1.1 ที่ตั้ง ควรอยู่ในพื้นที่มีขนาดเหมาะสม และไม่อยู่ในพื้นที่ อาจเสี่ยงอันตราย หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุตามมาตรฐานความจำเป็นและเหมาะสม ไม่ควรอยู่ใกล้ถนน หรือทางรถไฟ โดยเฉพาะที่มีการจราจรคับคั่ง หากมีความจำเป็นต้องสร้างให้ห่างจากแนวถนนไม่น้อยกว่า 20 เมตร และมีรั้วป้องกันอันตราย พื้นที่ก่อสร้างควรรับน้ำหนักอาคารได้อย่างปลอดภัย และเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง

3.1.2 จำนวนชั้นของอาคาร ควรเป็นอาคารชั้นเดียว หากเป็นอาคาร 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย และอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น และความสูงของห้องจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

3.1.3 ทางเข้า-ออกตัวอาคาร มีความกว้างที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวกหากเกิดอุบัติเหตุ หรือภาวะฉุกเฉินต่างๆ

3.1.4 ประตู-หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรงอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่างควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้น และหน้าต่างมีความกว้างและความสูงไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน

3.1.5 บันได ไม่ลาดหรือชันเกินไป ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีลูกกรง และราวบันไดมีขนาดเหมาะสมกับมือเด็ก และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ เช่น ปิดกั้นช่องบันไดและช่องลูกกรง บันได (ช่องที่เป็นช่วงอันตรายอยู่ระหว่าง 9 - 23 เซนติเมตร)

3.1.6 พื้นที่ใช้สอยภายใน ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่อาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ รับประทานอาหาร และ

การนอน โดยแยกเป็นสัดส่วน เฉลี่ยพื้นที่ใช้สอย 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน หากไม่สามารถแยกเป็นสัดส่วนอาจจัดรวมเป็นห้องอเนกประสงค์โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ โดยมีแนวทางดังนี้

1) บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อาคารถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อ เด็ก 1 คน โดยมีแนวทางการจัดดำเนินการดังนี้ จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป อุปกรณ์เครื่องนอนต่างๆ มีความสะอาด ที่นอน ผ้าปู หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่มมีสภาพดี และมีเฉพาะเด็กแต่ละคน ทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์ หรือแมลงต่างๆ มารบกวน ในบริเวณพื้นที่สำหรับนอน

2) บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก สภาพพื้นที่ทุกห้องต้องไม่ลื่นและไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ทำความสะอาดง่าย และอยู่ในสภาพที่สะอาดอยู่เสมอ จัดวางสิ่งของ เครื่องใช้ เป็นระเบียบ และมีการยึดติดผนังหรือพื้นอย่างมั่นคง เหลี่ยม มุม ที่แหลมคมของเครื่องใช้ต่างๆ ต้องหุ้มด้วยวัสดุที่นุ่มเพื่อป้องกันการกระแทกของเด็ก

3) บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ต้องทำความสะอาดอยู่เสมอ และควรจัดวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก มีสภาพแข็งแรง และใช้งานได้ดี

4) บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยเป็นหลัก ดังนี้

4.1) สถานที่เตรียมปรุงอาหาร สะอาด เป็นระเบียบ และการขนส่งอาหารที่พร้อมบริโภค ต้องมีการปกปิด

4.2) มีการระบายอากาศดี ไม่มีกลิ่นคาวรบกวน

4.3) มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น มีการป้องกันอันตรายที่เกิดกับเด็กได้จากมีด ของมีคม ถังแก๊ส เป็นต้น

4.4) โต๊ะเตรียมปรุงอาหารมีสภาพดี สะอาด สูงจากพื้นอย่างน้อย 60

เซนติเมตร

4.5) ภาชนะใส่อาหารทำด้วยวัสดุที่ปลอดภัย เช่น สแตนเลส อลูมิเนียม เมลามีนสีขาว หรือสีอ่อน ไม่แตกง่าย หรือมีความคม

4.6) ที่ล้างภาชนะ ควรใช้อย่างที่มีก๊อกน้ำหรือท่อระบายน้ำ ถ้าใช้ กะละมังต้องมี 3 ใบ วางสูงจากพื้นที อย่างน้อย 60 เซนติเมตร และบริเวณที่ล้างจะต้องมี การระบายน้ำได้ดีไม่เฉอะแฉะ

4.7) ล้างภาชนะ อุปกรณ์ด้วยน้ำยาล้างภาชนะ และน้ำสะอาดอีก 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล

4.8) ภาชนะ อุปกรณ์ เมื่อล้างเสร็จแล้วต้องคว่ำให้แห้ง ห้ามเช็ด วางในตะแกรงโปร่ง สะอาด สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

4.9) เชียง มีด ต้องอยู่ในสภาพดี สะอาด แยกใช้ตามประเภทของ อาหาร ได้แก่ ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์สุก เนื้อสัตว์ดิบ มีเชียงแยกใช้ตามประเภทอาหาร อย่างน้อย 3 อัน และควรทำความสะอาดทันทีเมื่อใช้เสร็จ

5) ห้องปฐมพยาบาล ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และขณะอยู่ในห้องปฐมพยาบาลเด็กต้องอยู่ในสายตาของครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องปฐมพยาบาลเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัด ให้มีที่ปฐมพยาบาลแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

6) บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้ สำหรับทำความสะอาดเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและแปรง ฟัน ในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็ก ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีส่วน แยกเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทโดยสะดวก พื้นไม่ลื่น แยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและผู้หญิง

7) ห้องสวมสำหรับเด็กต้องจัดให้มีห้องสวมสำหรับเด็กโดยเฉลี่ย 1 ที่ ต่อ เด็ก 10 – 12 คน โถสวมต้องมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีฐานสวมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นลงได้ง่าย ห้องมีส่วนแยกเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอน หรือ กุญแจและมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก หากห้องสวมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้อง ไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีไม่สามารถทำห้องสวมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้อง สวมที่มีอยู่แล้ว ให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็กแยกเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องสวม ที่มีอยู่แล้ว ให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็กแยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

8) ห้องอเนกประสงค์ สำหรับใช้กิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหาร การรับประทานอาหาร คำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของ

กิจกรรมหากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.00 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

9) การกำจัดสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ จัดเก็บในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด และนำออกไปทิ้งภายนอกอาคารทุกวัน

3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.2.1 ภายในอาคาร

1) แสงสว่าง

ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เพื่อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2 - 3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียด และมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2) เสียง

ต้องอยู่ในระดับไม่ดังเกินไป อาคารควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ระดับเสียงเหมาะสม

3) การถ่ายเทอากาศ

ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลม รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องมีเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศที่เหมาะสม บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเขตห้ามสูบบุหรี่ตามกฎหมาย

3.2.2 ภายนอกอาคาร

1) รั้ว

ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็กและควรมีทางเข้า – ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2) สภาพแวดล้อมและมลภาวะ

ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้แหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะต้องกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

3) พื้นที่เล่นกลางแจ้ง

ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณลานวัด หรือในสวนสาธารณะในกรณีที่น่าเด็กออกไปเล่นนอกศูนย์ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและการดูแลอย่างใกล้ชิดเป็นสิ่งสำคัญ โดยให้เด็กมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

4) ระเบียง

ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากมีที่นั่งตามระเบียงต้องไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร กรณีที่มีอาคารสูง 2 ชั้นขึ้นไป ควรมีลูกกั้นเพื่อความปลอดภัยของเด็ก นอกจากนี้ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานให้ปลอดภัยสำหรับเด็กอยู่เสมอ

3.3 ด้านความปลอดภัย

3.3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

- 1) ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร
- 2) ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่องต่อพื้นที่ 150 ตารางและถึงดับเพลิงติดตั้งสูงจากพื้นถึงหัวถังไม่เกิน 1.50 เซนติเมตร
- 3) ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง
- 4) หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทำด้วยวัสดุแตกหักง่าย หรือแหลมคม หากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยนไม้ หรือเหลี่ยมคม
- 5) จัดให้ตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูงสะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก
- 6) จัดให้มีวัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ – ห้องส้วมที่มีลักษณะลื่น และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก วัสดุกันลื่นที่ใช้ในห้องน้ำ ห้องส้วมต้องทำความสะอาดสม่ำเสมอ
- 7) ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

8) มีระบบการล็อกประตูในการเข้า ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด-ปิดได้ ควรมีกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด-ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

9) ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหนะโรค เช่น มุ้งลวด ฯลฯ และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

10) มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง มีความสูงขนาดที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก สำหรับสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้นควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

1) มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง
2) บุคลากรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3) มีโทรศัพท์และหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันท่วงที กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลประจำไว้

4) มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก

5) มีมาตรการในการรับ-ส่งเด็ก อย่างเป็นระบบ

6) มีแผนและแนวทางปฏิบัติกรณีเด็กมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน

4. มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2 – 5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา)

2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น

5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม – วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย

2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

2.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

4.1 การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการศึกษาเอกสารท้องถิ่นและงานวิจัย มาประกอบเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน

4.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย

4.2.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2 ปี

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน
- 3) มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
- 4) รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- 5) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 6) ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
- 7) สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

4.2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3 – 5 ปี

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องและประสานสัมพันธ์กัน
- 3) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรม
- 5) ชื่นชมและกล้าแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และการออกกำลังกาย
- 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

- 10) มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

4.3 คุณลักษณะตามวัย

4.3.1 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 2 ปี

- 1) พัฒนาการด้านร่างกาย
 - 1.1) วิ่งคล่องขึ้นแต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที
 - 1.2) เดินถอยหลังได้
 - 1.3) เดินขึ้นลงบันไดได้เองโดยวางเท้าทั้ง 2 ข้างบนบันไดขั้นเดียว
 - 1.4) สลับเท้าขึ้นบันไดได้เมื่ออายุอย่าง 3 ปี
 - 1.5) หยิบของชิ้นเล็กๆ ได้ แต่หลุดมือง่าย
 - 1.6) จับดินสอแท่งใหญ่ๆ ได้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ
- 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ
 - 2.1) แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ด้วยคำพูด
 - 2.2) มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย
 - 2.3) ความเป็นตัวของตัวเอง
- 3) พัฒนาการด้านสังคม
 - 3.1) เล่นร่วมกับคนอื่น แต่ต่างคนต่างเล่น
 - 3.2) เริ่มรู้จักเล่นเป็นกลุ่มกับเด็ก
 - 3.3) พยายามช่วยตัวเองในเรื่องการแต่งตัว
 - 3.4) รู้จักขอและเริ่มรู้จักให้
 - 3.5) เริ่มรู้จักรอคอย มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 4.1) มีช่วงความสนใจกับของบางอย่างได้นาน 3 – 5 นาที
 - 4.2) ชอบดูหนังสือภาพ
 - 4.3) ชอบฟังบทกลอน นิทาน คำคล้องจอง
 - 4.4) สนใจค้นคว้า สำรวจสิ่งต่างๆ
 - 4.5) เริ่มประโยคคำถาม อะไร
 - 4.6) สนใจสิ่งรอบตัว

4.7) วางของซ้อนกันได้ 4 - 6 ชั้น

4.3.2 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 3 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1.1) กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- 1.2) รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
- 1.3) เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- 1.4) เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

- 2.1) แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
- 2.2) ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- 2.3) กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง

3) พัฒนาการด้านสังคม

- 3.1) รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- 3.2) ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
- 3.3) เล่นสมมติได้
- 3.4) รู้จักรอคอย

4) พัฒนาการด้านร่างกาย

- 4.1) สืบรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
- 4.2) บอกชื่อของตนเองได้
- 4.3) ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- 4.4) สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้
- 4.5) สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ
- 4.6) ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองและแสดงท่าทางเลียนแบบได้
- 4.7) รู้จักใช้คำถาม อะไร
- 4.8) สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย
- 4.9) อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

4.3.3 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 4 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1.1) กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้

- 1.2) รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- 1.3) เดินขึ้น ลงบันไดสลั้บเท้าได้
- 1.4) เขียนรูปลี่เหลี่ยมตามแบบได้ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- 1.5) กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย
- 2) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ
 - 2.1) แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
 - 2.2) เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
 - 2.3) ชอบทำท่ายผู้ใหญ่
 - 2.4) ต้องการให้คนฟัง คนสนใจ
- 3) พัฒนาการด้านสังคม
 - 3.1) แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
 - 3.2) เล่นร่วมกับคนอื่นได้
 - 3.3) รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง
 - 3.4) แบ่งของให้คนอื่น
 - 3.5) เก็บของเล่นเข้าที่ได้
- 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 4.1) จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
 - 4.2) บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
 - 4.3) พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ
 - 4.4) สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
 - 4.5) สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
 - 4.6) รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”
 - 4.3.4 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 5 ปี
 - 1) พัฒนาการด้านร่างกาย
 - 1.1) สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นคง
 - 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ
 - 2.1) แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม

2.2) ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

2.3) ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

3) พัฒนาการด้านสังคม

3.1) ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

3.2) เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้

3.3) มีมารยาทในสังคมที่งดงามมีจิตอาสา

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นและสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ

4.4 การจัดประสบการณ์

4.4.1 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 2 ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่น และทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ได้พัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา

4.4.2 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 3 – 5 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก อายุ 3 – 5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นทำกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรม) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

4.5 การบริหารงานวิชาการและกิจกรรม แบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้

4.5.1 ด้านหลักสูตร

หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอายุ 2 ปี และระดับอายุ 3 – 5 ปี

4.5.2 ด้านการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 2 – 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร

4.5.3 ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนา

ครบทุกด้าน บรรลุจุดหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์และ รู้จักหลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.5.4 ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการ เรียนการสอน สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรม ที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และการค้นพบด้วยตนเอง

4.5.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริม ความสามารถให้ประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนดปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคอยดูแลควบคุมการ ดำเนินการวัดผลและประเมินผลเป็นระยะ ๆ รวมทั้งการตรวจสอบการจัดทำสมุดประจำชั้นและ สมุดประจำตัวนักเรียนให้ถูกต้องเรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2 – 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการ ทางด้านร่างกายอารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมา พิจารณา ปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตาม จุดหมายของหลักสูตรการประเมินพัฒนาการ

4.5.6 ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือให้ คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความ สอดคล้องกับหลักสูตรฯ การใช้วิธีการนิเทศสามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ต้องปฏิบัติสม่ำเสมอ และเป็นธรรมชาติ

4.5.7 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ในหลักสูตรหรือสังคมาคตห้วง ซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียนโดยส่งเสริม ให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง

4.5.8 ด้านโภชนาการ .

การดำเนินงานโภชนาการใช้แนวทางการดำเนินงานโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญ 2 ส่วน คือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่

4.5.9 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่าง/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน)กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ และโครงการต่างๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.5.10 ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยใช้มาตรฐานการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน

5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกัน ทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็ก ที่จะทำให้มีการสนานเสริมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบการมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการกระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม ภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนาสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ดังนี้

5.1 ด้านวิชาการ

5.1.1 ให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.2 ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็กให้กับผู้ปกครองและครู

5.1.3 ให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.4 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชน ท้องถิ่น ทราบบ้างทั่วถึง

5.2 ด้านอาคารสถานที่

5.2.1 ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร

5.2.2 ร่วมให้การเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.3 ด้านงบประมาณ

ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรม ศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.4 ด้านบุคลากร

5.4.1 ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.4.2 ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.5 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนได้ ดังนี้

5.5.1 จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

5.5.2 จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง

5.5.3 จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง

5.5.4 จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง

5.5.5 จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่างๆ

5.5.6 จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และ

ผลงานเด็ก

5.5.7 ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นนั้นๆ

5.5.8 เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด

สวนสาธารณะ ฯลฯ

5.5.9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการชุมชน เกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

บุคลากร และอื่นๆ

การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน

1. การสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ต่างๆ

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

2. บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ

ชุมชน สามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. ให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน หรือจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. ให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่างๆ โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริง

5. ให้ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กระบวนการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคม

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ได้แก่

1. ร่วมระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมินศูนย์ฯ ร่วมแก้ไข เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
6. มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 วัตถุประสงค์

6.1.1 เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.1.2 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็ก

6.1.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัย ระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.1.4 เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.2 แนวทางปฏิบัติงาน

6.2.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.2.2 จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ

6.2.3 ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นสังกัดพิจารณาเห็นชอบ

6.2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.2.5 ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้

6.2.6 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นสังกัด

หมายเหตุ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปรับรูปแบบ และกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือได้ตามบริบทของแต่ละท้องถิ่น

6.3 การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.3.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานผู้จัดการศึกษาปฐมวัยมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

6.3.2 ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย

6.3.3 ประเมินผลการพัฒนา

6.3.4 สนับสนุนให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

6.4 การจัดตั้งเครือข่ายระดับต่าง ๆ

ขั้นที่ 1 การวางแผน

1. วางแผนงานในการสร้างเครือข่าย

2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ

2.3 สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

2.4 สถานีนามัย

2.5 โรงพยาบาล

2.6 ศาสนสถาน

2.7 สถาบันการศึกษาต่างๆ

2.8 ชมรม/สมาคม ต่างๆ ฯลฯ

3. ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสร้างเครือข่าย

4. จัดตั้งชมรม คณะกรรมการชมรม คณะทำงานหรือคณะกรรมการที่จะเป็นทีมงานพร้อมกำหนดภารกิจหน้าที่ และกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกิจกรรมต่าง ๆ โดยทีมงานควรประกอบด้วย

4.1 ผู้นำเครือข่าย

4.2 หัวหน้าศูนย์

4.3 ผู้ดูแลเด็กดีเด่น

4.4 ครูผู้ดูแลเด็ก

4.5 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

4.6 เจ้าหน้าที่จากสถานีอนามัยในพื้นที่

4.7 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่

4.5 ภูมิปัญญาในพื้นที่

4.6 ผู้ปกครอง

4.7 ผู้นำทางศาสนา

5. วางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

5.1 จัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็ก

5.2 ศึกษาดูงาน

5.3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5.4 นิเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ชั้นที่ 2 ปฏิบัติงานตามแผน

ชั้นที่ 3 ประเมินผลการดำเนินงาน

1. ประเมินผลการดำเนินงานในรอบปีของแต่ละฝ่ายแต่ละทีมงานที่แบ่งภาระงานไว้

2. รวบรวมผลการประเมิน ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข เพื่อเสนอทีมงาน คณะทำงานและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ชั้นที่ 4 ปรับปรุงและพัฒนา

นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการสร้างเครือข่าย

การมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้เห็นแนวทางการปฏิบัติที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2537, หน้า 9) กล่าวว่า ชุมชนได้ถูกสร้างขึ้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนภายในชุมชน และชุมชนเกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชน สมาชิกทุกคนของชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนของตนเอง ในขณะที่เดียวกันเมื่อมีความจำเป็นยังติดต่อบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนภายนอกชุมชนให้เข้ามาสนับสนุน เช่น การให้การแนะนำ และอบรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพร้อมในการแก้ปัญหาด้วยตนเองให้มากที่สุด คนในชุมชนได้เรียนรู้ที่จะเสียสละเพื่อชุมชน ชุมชนที่ประชาชนเรียนรู้ที่จะพึ่งพา สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยยินดีเสียสละตนเอง ไม่ว่าจะเป็นแรงกาย แรงใจ และทรัพย์สินสิ่งของ เพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีขึ้น และชุมชนจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการปลูกจิตสำนึกเพื่อชุมชนขึ้นมาซึ่งส่งผลให้เกิดสมาชิกชุมชนรวมตัวกันอย่างแข็งแกร่งเพื่อแก้ไขปัญหาที่ชุมชนกำลังเผชิญอยู่ด้วยตนเอง และเพื่อเป็นแบบอย่างแก่เด็กในการเรียนรู้ รู้จักบทบาทความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในสิ่งที่เป็นประเด็นสาธารณะต่อไปในอนาคต

ศิริภาคนันท์ โกสุมภ์ (2552, หน้า 14) กล่าวไว้ว่า แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมเริ่มต้นจากการพัฒนาประเทศที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีส่วนร่วม คือ การเข้าถึงหรือการผนึกกรมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ยินยอมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภค

วิลเลียม เออร์วิน (William Erwin n.d. อ้างอิงใน ยุพาพร รูปงาม 2545, หน้า 6) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

อคิน รพีพัฒน์ (2527, หน้า 320) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการที่อยู่วงนอกได้เข้ามาอยู่ภายใน และได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากร และสถาบันต่างๆ ตามสภาวะที่เป็นอยู่ของสังคม โดยการกระทำดังกล่าวอาจเป็นไปได้ ทั้งทางถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และการกระทำ

ดังกล่าวมีลักษณะเป็นช่วงๆ ไม่ต่อเนื่อง เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา ทั้งนี้ จะต้องเป็นสิ่งที่ประชาชนริเริ่มขึ้นมาเอง มิใช่พฤติกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นมาหรือชี้แนะโดยผู้ปกครองหรือผู้บริหาร

อาจกล่าวได้โดยสรุปว่า การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยความเต็มใจ

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

1. คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนจะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิผลที่สุดได้

2. ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกัน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้า และความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่างๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

4. การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขา ก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยิ่งอาจเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่าย ที่จะบีบให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้

6. การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรมโดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน

7. การคาดการณ์ความห่วงกังวลและทัศนคติของสาธารณชน เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มาทำงานร่วมกับสาธารณชนในกระบวนการมีส่วนร่วม พวกเขาจะได้รับรู้ถึง

ความห่วงกังวล และมุมมองของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถคาดการณ์ปฏิบัติการตอบสนองของสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจขององค์กรได้

8. การพัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์อย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในส่วนของเนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ รวมทั้งเป็นการฝึกอบรมผู้นำ และทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

การสร้างแนวทางการมีส่วนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาระหว่างชุมชน ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็ก ที่จะทำให้มีการสานเสริมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบการมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม ภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนาศาสนา สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

1.1 ให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่างๆ ตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กให้กับผู้ปกครองและครู

1.3 ให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน ท้องถิ่น ทราบอย่างทั่วถึง

2. ด้านอาคารสถานที่

2.1 ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร

2.2 ร่วมให้การเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ด้านงบประมาณ

ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษา เรียนรู้ นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านบุคลากร

4.1 ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดูแลความปลอดภัยเด็กเล็ก ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนได้ ดังนี้

5.1 จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

5.2 จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง

5.3 จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง

5.4 จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง

- 5.5 จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่างๆ
- 5.6 จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก
- 5.7 ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นนั้นๆ
- 5.8 เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ
- 5.9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการชุมชน เกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และอื่นๆ

การให้บริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นอกเหนือจากการให้การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ และให้บริการด้านอื่นๆ แก่ชุมชนได้ ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ชุมชน หรือประชาชน ภายในท้องถิ่น ในวันสำคัญต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

2. ด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ของ ชุมชน หรือประชาชน

3. ด้านวิชาการ สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชนในการค้นคว้า ศึกษา ต่างๆ

4. ด้านการเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน

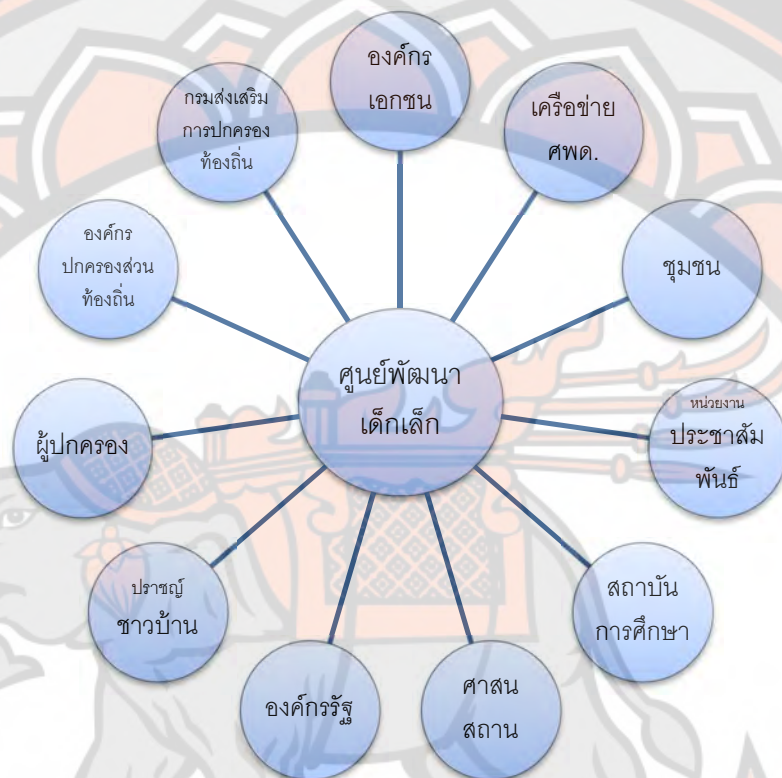
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการแก่ประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือครูผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็ก ปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

5. ด้านการให้บริการสาธารณะ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถมีส่วนร่วมช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ ชุมชน หรือประชาชนได้ ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน

1. การสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ต่าง ๆ ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุ สื่อการเรียนการสอน และ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น
2. บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ชุมชน สามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
3. ให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน หรือจากเจ้าหน้าที่ จากหน่วยงานต่างๆ ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
4. ให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย ภายในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กได้โดยให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่างๆ โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จาก สถานที่จริง
5. ให้ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็ก ปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ภาพ 1 แสดงผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนขององค์กรบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ที่มา: ปรับปรุงจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553, หน้า 52

กระบวนการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคม

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และศาสนสถานสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่

1. ร่วมระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมินศูนย์ ร่วมแก้ไข เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอนครไทย ไปทางทิศ ตะวันออก ระยะประมาณ 2 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 2013 ถนนนครไทย - ด้านซ้าย ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดพิษณุโลก ประมาณ 105 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 366.40 ตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม, 2558, หน้า 5-12) แบ่งเขตการปกครองจำนวน 19 หมู่บ้าน ซึ่งในปี พ.ศ.2557 มีจำนวนประชากร รวมทั้งสิ้น 11,889 คน มีจำนวนครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 4,236 ครัวเรือน (สำนักงานบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง, ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2557) มีประชากร ที่อาศัยอยู่จริงช่วงอายุ 3 ปีเต็ม - 5 ปี จำนวนทั้งสิ้น 334 คน แยกเป็นเพศหญิง จำนวน 157 คน และเพศชายจำนวน 175 คน (ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.2) ตำบลเนินเพิ่ม, 2557)

สถานศึกษาในเขตพื้นที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

1. โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย

- 1.1 โรงเรียนบ้านโป่งกะเฉด มีจำนวนนักเรียน ชั้นอนุบาล - ชั้น ป.6 จำนวน 71 คน
- 1.2 โรงเรียนบ้านท่าหินลาด มีจำนวนนักเรียน ชั้นอนุบาล - ชั้น ป.6 จำนวน 71 คน
- 1.3 โรงเรียนบ้านหนองแห้ว มีจำนวนนักเรียน ชั้นอนุบาล - ชั้น ป.6 จำนวน 25 คน
- 1.4 โรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา มีจำนวนนักเรียน ชั้นอนุบาล - ชั้น ป.6 จำนวน 337 คน
- 1.5 โรงเรียนบ้านห้วยตีนตั้ง มีจำนวนนักเรียน ชั้นอนุบาล - ชั้น ป.6 จำนวน 125 คน
- 1.6 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำไช้ มีจำนวนนักเรียน ชั้นอนุบาล - ชั้น ป.6 จำนวน 22 คน
- 1.7 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำไช้ (สาขาร่องกล้า) มีจำนวนนักเรียน ชั้นอนุบาล - ชั้น ป.6 จำนวน 99 คน

2. โรงเรียนที่สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (กรมสามัญเดิม) จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 มีจำนวนนักเรียน ชั้น ป.1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 769 คน

3. สถานศึกษาที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 1 แห่ง คือ วิทยาลัยการอาชีวศึกษาไทย มีจำนวนนักศึกษา ระดับชั้น ปวช. - ปวส. จำนวน 575 คน

4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม จำนวน 2 แห่ง คือ

4.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา (บ้านสวนยาง) มีจำนวนนักเรียน อายุ 2.8 ปี - 3 ปีขึ้นไป จำนวน 57 คน

4.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยดินตั่ง มีจำนวนนักเรียน อายุ 2.8 ปี – 3 ปีขึ้นไป จำนวน 55 คน

ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

เดิมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล ได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3 – 5 ขวบ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้เทศบาลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งพัฒนา ความพร้อมแก่เด็กในวัย 3 - 5 ขวบ ให้ได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อ ในระดับประถมศึกษา ส่วนราชการต่างๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยดำเนินการในศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 7,520 แห่ง กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันอยู่ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม) ดำเนินการในวัด/มัสยิด จำนวน 4,155 แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ดำเนินการในโรงเรียน เรียกว่าการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ จำนวน 2,651 แห่ง รวมทั้งสิ้น 14,326 แห่ง

ส่วนราชการดังกล่าวต่างมีวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาเด็กวัย 3-5 ขวบ ให้มีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อศักยภาพในการศึกษา ต่อในระดับประถมศึกษา เช่นเดียวกัน แต่ก็มีโครงสร้างการบริหารงานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชนบริหารงาน โดยคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง/ผู้นำท้องถิ่น ศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ ในวัด/มัสยิดบริหารงานโดย คณะกรรมการ บริหารศูนย์อบรมก่อนเกณฑ์ ในวัด/มัสยิด ประกอบด้วย ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทน สถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีเจ้าอาวาส/อิหม่าม เป็น ประธาน และการจัดการศึกษา อนุบาล 3 ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) บริหารงานโดย ผู้บริหารโรงเรียนต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆ ดำเนินการได้ถ่ายโอนให้เทศบาล และองค์การบริหาร ส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น เพื่อรองรับการกระจายอำนาจจาก รัฐบาล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วน ราชการต่างๆ ถ่ายโอนให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและท้องถิ่นปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง

ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 และมาตรา 4 แต่ก็ยังคงมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้าน บุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ

ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นในปี พ.ศ. 2547 เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือ ปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน แบ่งมาตรฐานออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

ปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เห็นว่า มาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นใน ปี พ.ศ.2547 นั้นควรจะปรับปรุง เนื้อหาหลักเกณฑ์ หรือหนังสือสั่งการต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับนวัตกรรมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ดำเนินการ ปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐาน ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. มาตรฐานด้านบุคลากร
3. มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา (บ้านสวนยาง) ตั้งอยู่เลขที่ 139 หมู่ที่ 3 ถนนนครไทย - ด่านซ้าย ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2544 โดยได้รับความอนุเคราะห์สถานที่ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา (บ้านสวนยาง) มีเขตพื้นที่บริการ 8 หมู่บ้าน คือ 2, 3, 4, 8, 9,

11, 14, 18 ในปีการศึกษา 2557 เปิดทำการเรียนการสอนในระดับก่อนวัยเรียน มีนักเรียน 57 คน มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 3 คน

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยตีนตั้ง ตั้งอยู่เลขที่ 159 หมู่ที่ 1 ถนนนครไทย-ภูหินร่องกล้า ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2544 โดยได้รับความอนุเคราะห์สถานที่ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากวัดเนินสว่าง ปัจจุบันใช้อาคารทอผ้าของกลุ่มสตรีแม่บ้านหมู่ที่ 1 เป็นอาคารเรียนชั่วคราว มีเขตพื้นที่บริการ 4 หมู่บ้าน คือ 1, 15, 16, 17 ในปีการศึกษา 2557 เปิดทำการเรียนการสอนในระดับก่อนวัยเรียน มีนักเรียน 50 คน มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สมพงษ์ ศรีสนิท (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ
3. ความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมทางด้านบุคลากรและบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ด้านสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ
4. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศชายกับเพศหญิงมีสภาพปัจจุบันและความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้ที่มีอายุต่างกันมีสภาพปัจจุบันและความต้องการการมีส่วนร่วมและรายด้านในการจัดการศึกษาโดยรวมไม่ต่างกัน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีสภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมรายด้านไม่ต่างกัน

ศราวดี เพ็งศรีโคตร และจันทร์ชลิ มาพุทธ (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบการจัดการศึกษาของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 หลักการและแนวคิดได้แก่ การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนและการมีข้อตกลงร่วมกันในการทำงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

1.2 วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาผู้ปกครองและพัฒนาโรงเรียน

1.3 ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมี 2 แบบ ได้แก่แบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

1.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ การร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมประเมินผล

1.5 บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน

2. ผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยพบว่า รูปแบบ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความเหมาะสมในระดับมาก

ชูชาติ พวงสมจิตร (2540) ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คนในชุมชนที่เข้ามาร่วมกับโรงเรียนมากที่สุด คือ กลุ่มกรรมการศึกษาหรือคณะกรรมการโรงเรียน โดยชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรและวัสดุสิ่งของมากที่สุด สำหรับวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้น เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมสำคัญ และร้องขอความช่วยเหลือแล้วชุมชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

จิณณวัตร ปะโคทัง (2549) ได้ศึกษา เรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนก้นทวารมณี จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าเงื่อนไขส่วนมากของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น 5 ประการ คือ การระดมความคิด การร่วมวางแผน การร่วมลงมือทำ การร่วมติดตามประเมินผลร่วมกัน ส่วนเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่นพบว่า เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเงื่อนไขที่ส่งเสริมและสนับสนุน 5 ประการ คือ

- 1) ผู้นำทางศาสนาให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของศึกษา
- 2) ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนช่วยเหลือสนับสนุนอย่างจริงจัง
- 3) มีการรวมกลุ่มกันเองในชุมชนหลายกลุ่ม
- 4) คณะครูมีความสามัคคีและร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 5) ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับของคณะครูและชุมชน

งานวิจัยต่างประเทศ

อเมนู เทคา (Amenu Tekaa, n.d. อ้างอิงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2537, หน้า 185)

ได้ศึกษาทัศนของชาวอินเดียน ในประเทศแคนาดา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จในชุมชนที่มีประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองของความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ เมื่อมีประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งการจัดการศึกษาก็ประสบผลสำเร็จ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วม(participation)
2. แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนของ Cohen และ Uphoff ใน 4 มิติ ได้แก่
 - 2.1 การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ
 - 2.2 การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา และลงมือปฏิบัติ
 - 2.3 การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน
 - 2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม 8 กลุ่ม

1. ผู้ปกครอง
2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. องค์การภาครัฐ
5. องค์การภาคเอกชน
6. สถาบันการศึกษา
7. ศาสนสถาน
8. ประชาชนชาวบ้าน

1.องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม รับถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง จากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ.2544 ในปีการศึกษา 2557 มีนักเรียนจำนวน 107 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 5 คน

2.ความต้องการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน

3.แนวทางในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันความต้องการและแนวทางในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม และสร้างแนวทางในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย เป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกสนาม

ศึกษาจากตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม จำนวน 10 คน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 คน ตัวแทนองค์กรภาครัฐ จำนวน 2 คน ตัวแทนองค์กรภาคเอกชน จำนวน 1 คน ตัวแทนสถาบันการศึกษา จำนวน 2 คน ตัวแทนศาสนสถาน จำนวน 2 รูป ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 2 คน จำนวนทั้งหมด 25 คน

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมตัวเข้าสนาม

ผู้วิจัยได้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ศึกษาเองในด้านร่างกายและจิตใจ ในส่วนของอุปกรณ์ต่างๆ ได้จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติภาคสนาม ได้แก่

1. ประเด็นสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 10 คน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 คน ตัวแทนองค์กรภาครัฐ จำนวน 2 คน ตัวแทนองค์กรภาคเอกชน จำนวน 1 คน ตัวแทนสถาบันการศึกษา จำนวน 2 คน ตัวแทนศาสนสถาน จำนวน 2 รูป ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 2 คน
2. สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์และมีความชัดเจนมากที่สุด

3. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลเนินเพิ่ม สถานีตำรวจภูธรนครไทย ห้างหุ้นส่วนจำกัดเอเชียวัสดุก่อสร้าง โรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา โรงเรียนบ้าน ห้วยตีนตั้ง วัดโป่งกะเมือ วัดเนินสว่าง ปราชญ์ชาวบ้านตำบลเนินเพิ่ม หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 3 เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การเข้าสนาม

สนามที่ผู้วิจัยจะเข้าไปเก็บข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแทนองค์กรภาครัฐ ตัวแทนองค์กรภาคเอกชน ตัวแทนสถาบันการศึกษา ตัวแทนศาสนสถาน และตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน ก่อนทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม ผู้วิจัยได้เข้าไปยังสนามและค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้เป็นข้อมูลอย่างเป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ด้วยการแนะนำตัวว่ามาทำอะไร ข้อค้นพบที่ได้จะเอาไปทำอะไร สาเหตุที่ต้องเลือกสนามดังกล่าวและบอกผลที่จะได้จากการวิจัย
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลัก สถานที่ในการให้ข้อมูล เอกสารสิ่งของและเหตุการณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 7 ครั้ง ใช้เวลา 3 สัปดาห์ ดังนี้

ตาราง 2 แสดงวันเวลาและสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	สถานที่
1	19-20 มี.ค. 58	ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ปฐมวัย	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม
2	25 มี.ค.58	ตัวแทนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	สถานที่
3	25 มี.ค.58	ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม
4	26 มี.ค.58	ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลเนินเพิ่ม สถานีตำรวจภูธรนครไทย ห้างหุ้นส่วนจำกัดเอเชียวัสดุก่อสร้าง
5	26 มี.ค.58	ตัวแทนสถาบันการศึกษา	โรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา โรงเรียนบ้านห้วยตีนตั้ง
6	26 มี.ค.58	ตัวแทนศาสนสถาน	วัดโป่งกะเฉด วัดเนินสว่าง
7	26 มี.ค.58	ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน	หมู่ที่ 1,3 ตำบลเนินเพิ่ม

ขั้นตอนที่ 6 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเภทของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่

1.1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview)

- 1.1.1 สัมภาษณ์ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยจำนวน 10 คน
- 1.1.2 ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน
- 1.1.3 ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 คน
- 1.1.4 ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน จำนวน 2 คน
- 1.1.5 ตัวแทนสถาบันการศึกษา จำนวน 2 คน
- 1.1.6 ตัวแทนศาสนสถาน จำนวน 2 รูป
- 1.1.7 ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 2 รูป

1.2 แนวทางในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

- 1.2.1 กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวแทนศูนย์เครือข่ายพัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 6 คน
- 1.2.2 กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา ศาสนสถานและปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 9 คน

1.2.3 กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัย จำนวน 10 คน

2. การดำเนินการสร้างเครื่องมือมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 โดยการศึกษาหาความรู้จากหนังสือ ตำรา วารสาร เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 กำหนดขอบข่ายการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดเอาไว้

2.3 สร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) แบบมีโครงสร้าง มีประเด็นคำถามครอบคลุมในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องและกำหนดข้อคำถามตามลักษณะเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ประกอบด้วยคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ดังนี้

แนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์เครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1. ด้านสภาพปัจจุบัน

1.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

1.1.1 ด้านวิชาการ

1.1.2 ด้านงบประมาณ

1.1.3 ด้านบุคลากร

1.1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.1.5 ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

1.1.6 ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.2 ปัจจุบันใครบ้างที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1.3 หากท่านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วในขณะนี้ ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านใด และอย่างไร

2. ด้านความต้องการ

2.1 ในอนาคตท่านอยากให้การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไรบ้าง

- 2.1.1 ด้านวิชาการ
- 2.1.2 ด้านงบประมาณ
- 2.1.3 ด้านบุคลากร
- 2.1.4 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 2.1.5 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 2.1.6 ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน
- 2.1.7 ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 2.2 ในอนาคตท่านคิดว่าใครควรเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าง
- 2.3 ท่านต้องการให้เข้ามามีบทบาทอย่างไร
- 3. ด้านแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 3.1 ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาในด้านใดบ้างในอนาคต และจะพัฒนาอย่างไร
 - 3.1.1 ด้านวิชาการ
 - 3.1.2 ด้านงบประมาณ
 - 3.1.3 ด้านบุคลากร
 - 3.1.4 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
 - 3.1.5 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
 - 3.1.6 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน
 - 3.1.7 ด้านสังคมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 2.4 กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ประกอบด้วย
 - 2.4.1 กรอบความคิดและประเด็นการสนทนา
 - 1) สร้างความคุ้นเคยและชี้แจงวัตถุประสงค์การสนทนา
 - 2) สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านมา
 - 3) ความต้องการในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 4) สิ่งที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) ปัญหาและอุปสรรคใดที่ทำให้เกิดการปิดกั้นโอกาสในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) แนวทางในการเปิดโอกาสให้เครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่มได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางและทั่วถึงควรทำอย่างไร

2.4.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสนทนา

1) ผู้ดำเนินการสนทนา ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้า
 2) ผู้ร่วมสนทนา ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแทนองค์กรภาครัฐ ตัวแทนองค์กรภาคเอกชน ตัวแทนสถาบันการศึกษา ตัวแทนศาสนสถาน ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน จำนวนทั้งหมด 8 คน

3) ผู้จัดบันทึกและผู้ให้บริการทั่วไป

2.4.3 เวลาและสถานที่ในการสนทนา

วันที่ 2 เมษายน 2558 เวลา 09.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติภาคสนามและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากภาคสนามทั้งหมดคือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งหมดที่รวบรวมไว้มาจัดระบบตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.2.2 ถอดความที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยสรุปสาระสำคัญแยกตามประเด็นต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตด้านเนื้อหา

3.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการจัดบันทึกในระหว่างการสัมภาษณ์มาสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.2.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในภาพรวม รวมทั้งกำหนดตามขอบเขตของเนื้อหา

3.2.5 นำข้อมูลที่ตรวจสอบและจัดหมวดหมู่แล้วทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์โดยกำหนดประเด็นตามขอบเขตของเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลโดยคำนึงถึงคุณภาพของข้อมูลและเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ โดยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลเพื่อหาความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลและตรวจสอบความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูลรวมทั้งผลสรุปของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบข้อมูล ดังนี้

การตรวจสอบสามเส้าด้านระเบียบวิธี (Methodological Triangulation) โดยใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ หลายๆ วิธี เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน สำหรับการศึกษาวิจัยนี้ใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม ซึ่งหากข้อมูลที่ได้มามีความแตกต่างกันหรือขัดแย้งกัน ผู้ศึกษาค้นคว้าจะเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันกับในช่วงแรก และหากข้อมูลที่ได้ทำการตรวจสอบแล้วปรากฏว่าเป็นข้อมูลที่เหมือนกันและน่าเชื่อถือ ก็ถือว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแล้ว หลังจากนั้นก็นำผลการศึกษามานำเสนอ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการเขียนรายงานการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Method)

ขั้นตอนที่ 8 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดระบบของข้อมูล แล้วทำความเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้ศึกษาอย่างละเอียด ตามการวิเคราะห์ คือ การนำข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้ศึกษาค้นคว้าวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ รัตนะ บัวสนธิ์ (ม.ป.ป. อ้างอิงในสุภางศ์ จันทวานิช, 2552, หน้า 197-217)

1. การจำแนกหรือการจัดกลุ่มข้อมูล (Category or Typological Analysis)

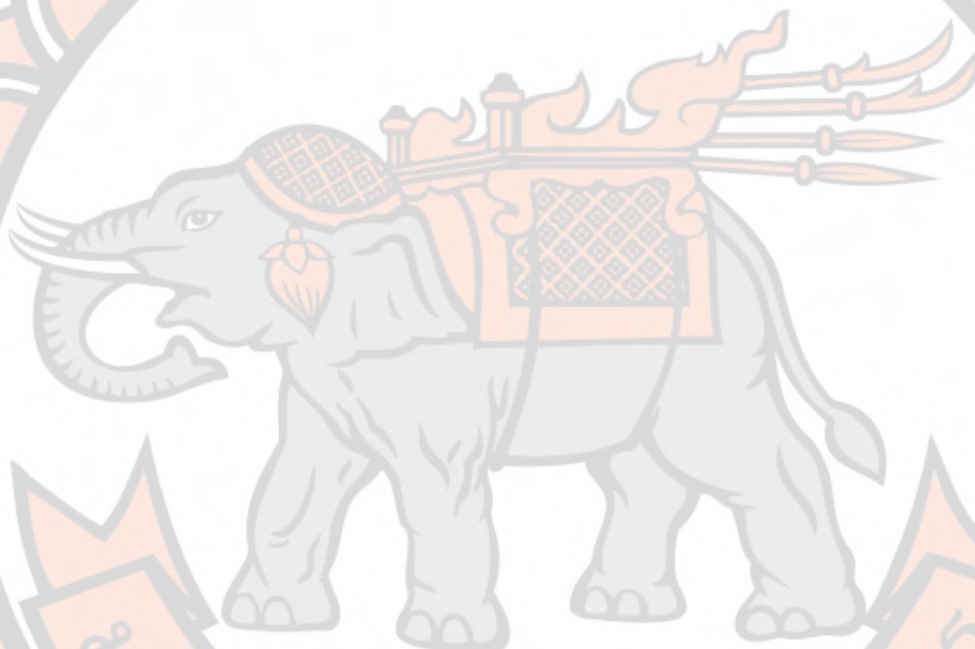
1.1 การจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค เป็นการจำแนก จัดกลุ่ม คำชุดหนึ่งให้อยู่ภายใต้คำชุดหนึ่ง ซึ่งคำดังกล่าวจะมีความหมายครอบคลุมคำชุดนั้นๆ

1.2 การจำแนกข้อมูลในระดับมหภาค เป็นการจำแนกข้อมูลตามเหตุการณ์เรื่องราวที่ปรากฏ

2. การเปรียบเทียบเหตุการณ์ (Constant comparison) เปรียบเทียบหาคุณลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันของข้อมูลเหตุการณ์

3. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Componential Analysis) การวิเคราะห์ส่วนประกอบของข้อมูลแต่ละชุด

4. การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) การสรุปเชื่อมโยงคำหลักเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีแก่นสาระหลัก กระชับ ทำให้ข้อมูลพรรณนามีระบบ

มหาวิทยาลัยพระนคร

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วม ของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

สภาพปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

จากการสัมภาษณ์ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัย ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน ตัวแทนสถาบันการศึกษา ตัวแทนศาสนสถาน และตัวแทนประชาชนชาวบ้าน พบว่า

1. ด้านวิชาการ

- 1.1 สื่อการสอนยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- 1.2 ครูจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- 1.3 ครูจัดกิจกรรมไม่หลากหลาย
- 1.4 ครูจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนตามจุดเรียนรู้ต่าง ๆ
- 1.5 มีสื่อการเรียนที่เหมาะสมสะดวก ทำให้เด็กได้เรียนรู้ตามวัย ทำให้เด็กได้ดู ได้คิด

ได้เขียนตามหลักสูตรการเรียน

- 1.6 มีความเหมาะสมเนื่องจากใช้หลักสูตรปฐมวัย
- 1.7 การจัดการระเบียบขั้นตอนไม่ครอบคลุมนัก การวางแผนงานการบริหารจัดการไม่ชัดเจน จะเป็นการจัดระเบียบดูแลและการวางแผนแบบง่ายไม่ซับซ้อน ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญงานวิชาการ โดยเฉพาะทางเอกสาร
- 1.8 อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมเรียบร้อยดี
- 1.9 ไม่ดีพอ สืบเนื่องจากพัฒนาการของเด็กช้า
- 1.10 อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

1.1 ควรจะจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยไปพร้อมกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในยุคปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...สื่อการสอนยังไม่เพียงพอต่อความต้องการในการจัดการเรียนการสอน
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ครูศูนย์ยังไม่มีความสามารถที่เพียงพอทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ
ไม่เก่งทางด้านวิชาการเท่าที่ควร
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ครูยังขาดความรู้ด้านวิชาการ และการใช้เทคโนโลยี
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...การจัดการเรียนการสอนยังไม่ดีพอ สังเกตได้จากพัฒนาการของเด็กช้า
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 4, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...การจัดระเบียบชั้นตอนไม่ครอบคลุมมากนัก การวางแผนงานการบริหารจัดการ
ไม่ชัดเจน จะเป็นการจัดระเบียบการดูแลและการวางแผนยังไม่ซับซ้อน ขาดบุคลากร
ผู้เชี่ยวชาญงานวิชาการโดยเฉพาะทางงานเอกสาร
(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณทางด้านอาหารกลางวัน อาหารเสริมนม
สื่อวัสดุการศึกษาอย่างเพียงพอ
(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

2. ด้านงบประมาณ

2.1 งบประมาณต่างๆ ยังไม่เพียงพอที่จะนำไปพัฒนาด้านอื่นๆ ได้ เช่น ซ่อมบำรุง
อาคารสถานที่

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่มได้จัดงบประมาณทุกด้านเพื่อให้เด็กได้มี
ทักษะทั่วถึงกันทุกคน และมีครูเพียงพอต่อการดูแลเด็กปฐมวัย

2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่มจัดงบประมาณในด้านต่างๆ ตามนโยบายของ
ทางรัฐบาลให้อย่างทั่วถึง แต่ยังคงขาดในเรื่องของการจ้างแม่ครัว นักการภารโรง

2.4 ได้รับการสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่มตามระเบียบที่รัฐจัดให้แต่บางครั้งล่าช้าและไม่ตรงตามกำหนด มีการตรวจรับส่งและได้รับคุณภาพจากนั้นอยู่ในระดับดี

2.5 ไม่เพียงพอ น่าจะมีงบประมาณในการจ้างนักการภารโรง แม่บ้านทำงานเฉพาะทางเพราะปัจจุบันครูเป็นทั้งภารโรงและแม่บ้าน

2.6 งบประมาณในการสนับสนุนถือว่ายังไม่เพียงพอเท่าที่ควรแต่ก็พอดำเนินการในเรื่องต่างๆ ได้

2.7 งบประมาณไม่เพียงพอ โดยเฉพาะด้านอาคารสถานที่ บริเวณให้จัดการศึกษาไม่เพียงพอ

2.8 งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดสื่อเทคโนโลยี เทคนิคเสริมทักษะต่อบุคลากรผู้สอนต่อเด็กผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...ด้านงบประมาณก็ควรจะมีเพียงพอต่อการจัดการ คือ เทคโนโลยี เทคนิค เสริมทักษะต่อผู้สอน และเด็ก ด้านอาหารกลางวัน และอาหารเสริม ด้านพัฒนาการแก่เด็ก และครู ตามจะจัดการงบประมาณให้เพียงพอ

(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด พร้อมทั้งสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน อยากรได้สื่อการเรียนการสอนที่ตรงและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายพัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...งบประมาณต่างๆ ยังคงไม่เพียงพอที่จะนำไปพัฒนาด้านอื่นๆ ได้ เช่น ซ่อมบำรุงอาคารสถานที่

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายพัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...งบประมาณไม่เพียงพอ น่าจะมีงบประมาณในการจ้างนักการภารโรง แม่บ้านเพื่อทำงานเฉพาะทาง

(ตัวแทนศาสนสถาน รูปที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

...ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลตามระเบียบที่รัฐจัดให้ แต่บางครั้งล่าช้า และไม่ตรงตามกำหนด มีการตรวจรับส่ง และได้รับคุณภาพจากของนี้ๆ ในระดับดี

(ตัวแทนศาสนสถาน รูปที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

3. ด้านบุคลากร

- 3.1 บุคลากรครูมีจำนวนน้อยทำให้ไม่สามารถดูแลผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง
- 3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลเงินเพิ่มได้คัดเลือกครูที่มีความสามารถโดยตรง เพื่อให้การเรียนรู้และถ่ายทอดให้กับเด็กของศูนย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพ และควรส่งครูไปศึกษาดูงานเพื่อเกิดการเรียนรู้แล้วนำกลับมาพัฒนา
- 3.3 มีความเหมาะสมครูมีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาเอกปฐมวัยทุกคน
- 3.4 บุคลากรครูไม่เพียงพอ
- 3.5 มีบุคลากรน้อยไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน บางครั้งเกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ทั้งยังต้องดูแลสภาพแวดล้อมอื่นๆ ทำให้มีปัญหาในการดำเนินงานด้านอื่นๆ ตามมา
- 3.6 บุคลากรทั้งหมดของศูนย์ฯน่าจะเข้าร่วมหรืออบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักของการดูแลเด็กปฐมวัย
- 3.7 ไม่เพียงพอ ด้านนั้การภารโรงและแม่บ้าน
- 3.8 อยากให้มีนั้การภารโรงเพื่อดูแลในเรื่องความสะอาด สิ่งแวดล้อม
- 3.9 บุคลากรไม่มีคุณภาพ ไม่มี ความอดทนในการดูแลนักเรียนปฐมวัย
- 3.10 ควรจัดให้การเรียนเสริม พัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัยต่อบัจุบันและ

อนาคต

- 3.11 ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนตามเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...บุคลากรน้อยไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กตามที่กรมกำหนดให้

(ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 19 มีนาคม 2558)

...จำนวนบุคลากรไม่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก บางครั้งเกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และยังต้องดูแลสภาพแวดล้อมอื่นๆ ทำให้มีปัญหาในการดำเนินงานด้านอื่นๆ ตามมา

(ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 19 มีนาคม 2558)

...จำนวนครูต่อจำนวนเด็กยังไม่ตรงตามเกณฑ์อายุของเด็ก
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายพัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 19 มีนาคม 2558)

...บุคลากรน้อย น่าจะมีการเพิ่มภารโรง หรือแม่บ้าน
(ตัวแทนศาสนสถาน รูปที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

...ควรเพิ่มบุคลากร เช่นภารโรง หรือแม่บ้าน เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนให้เต็มที่

(ตัวแทนศาสนสถาน รูปที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

4. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

4.1 อาคารสถานที่มีสภาพพอใช้มีบริเวณกว้างปานกลาง

4.2 ศูนย์ฯ ได้ขอใช้สถานที่ของโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา และได้ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้ดูเหมาะสมเพื่อความปลอดภัยให้กับเด็กและได้ติดตามประเมินทุกปี

4.3 สถานที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากขอความอนุเคราะห์ให้สถานที่ของโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา อยากให้แยกตั้งศูนย์เป็นอิสระจะได้ง่ายและสะดวกในการบริหารจัดการ

4.4 ไม่เหมาะสมเนื่องจากไม่มีพื้นที่เป็นของตนเอง

4.5 อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสมใกล้สถานที่สำคัญต่างๆ และตั้งอยู่ในชุมชน ไม่ไกลและไม่ติดชุมชนเกินไปและอากาศโปร่งสบาย

4.6 สถานที่มีความเหมาะสมเนื่องจากชุมชน ผู้ปกครองร่วมดูแลให้ความปลอดภัยความสงบแก่นักเรียน

4.7 ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม เนื่องจากอยู่ในโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา ไม่สะดวกต่อการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ เนื่องจากขัดต่อข้อระเบียบต่อหน่วยงานต้นสังกัด

4.8 ปรับปรุงอาคารให้โปร่งเหมาะสมกับการเรียนการสอน

4.9 อาคารเรียนไม่เป็นสัดส่วนเนื่องจากใช้อาคารเรียนเดิมของโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา ทำให้ยากต่อการจัดการศึกษา

4.10 อาคารเรียนไม่ปลอดภัย ควรมีรั้วรอบสถานที่ จัดสถานที่ให้ร่มรื่นน่าอยู่และมีสถานที่เด็กเล่น ที่ปลอดภัย

ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...อาคารเรียนมั่นคง แข็งแรง แต่ยังอาศัยห้องเรียนของโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยาเป็นห้องเรียน ยังไม่มีศูนย์เฉพาะ”

(ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 19 มีนาคม 2558)

...ต้องปรับปรุงในระบบความปลอดภัย พร้อมทั้งตัวอาคาร ระบบไฟฟ้า ปรับปรุงให้เหมาะสมกับความปลอดภัยของเด็กนักเรียน

(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ใกล้สถานที่สำคัญต่าง ๆ ของชุมชน ไม่ไกลมาก และไม่ติดชุมชนเกินไป
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายพัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ไม่มีอาคารเรียนเป็นของตนเอง แต่สิ่งแวดล้อมดี ใกล้ชุมชน และแหล่งเรียนรู้ขาดความปลอดภัยเรื่องรั้ว เนื่องจากศูนย์ติดถนน และรั้วชำรุด ยังไม่ได้รับการซ่อมแซมเด็ก ๆ อาจวิ่งออกไปข้างนอกได้

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายพัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...สถานที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่ของโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา อยากให้แยกตั้งศูนย์ฯ ออกเป็นอิสระ จะได้ง่ายและสะดวกในการบริหารจัดการ

(ตัวแทนสถาบันการศึกษา คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

...สถานที่ไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสม เนื่องจากอยู่ในโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา ไม่สะดวกต่อการพัฒนาด้านอาคารสถานที่

(ตัวแทนศาสนสถาน รูปที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

5. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

5.1 มีการจัดกิจกรรมที่ดี เหมาะสมแก่ช่วงวัยของผู้เรียน

5.2 เหมาะสมและปรับปรุงให้เหมาะสมกับหลักวิชาการ คิดอ่านเขียน ได้กินนอนเล่น และทำกิจกรรมเพื่อเด็กได้เรียนรู้วิชาการและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

5.3 เหมาะสมตรงตามหลักสูตร มีการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ภายในชุมชน เช่น วัด สถานีนอนามัย

5.4 ปรับปรุง เอาหลักสูตรท้องถิ่นมาบูรณาการร่วมด้วย เช่น สอนการทำวุ้น โดยครูเป็นผู้ชี้แนะให้เด็กเป็นผู้มีส่วนร่วมหรือวาดรูปสถานที่สำคัญในชุมชน

5.5 ปฏิบัติการได้ครบดีตามสภาพและมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพของชุมชน แทรกอาชีพและการดำรงชีวิตในชุมชน การเปลี่ยนแปลงฤดูกาลให้เด็กและเสริมสร้างในหลักสูตร เพื่อเข้าใจสภาพชีวิตเป็นการส่งเสริมประสบการณ์

5.6 กิจกรรมการเรียนการสอนเรียนรู้ตามหลักของกระทรวงศึกษาธิการ

5.7 ครูดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนด

5.8 เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม ครูพานักเรียนมาร่วมกิจกรรมกับทางวัดเสมอ รวมทั้งร่วมกิจกรรมภายในหมู่บ้าน เช่น งานประเพณีต่างๆ

5.9 มีความเหมาะสมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย

5.10 ควรจะเพิ่มวัฒนธรรมประเพณีเข้าไปในหลักสูตรด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...ปฏิบัติได้ดีตามสภาพ และมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพของชุมชน สอดแทรกอาชีพและการดำรงชีวิตของคนในชุมชน การเปลี่ยนแปลงดูแลให้เด็ก และเสริมสร้างในหลักสูตรเพื่อให้เข้าใจสภาพชีวิต เป็นการส่งเสริมประสบการณ์

(ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 19 มีนาคม 2558)

...ครูดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนด

(ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 19 มีนาคม 2558)

...ด้านวิชาการควรมีความหลากหลาย และควรที่จะเพิ่มวัฒนธรรมและประเพณี
พื้นบ้าน หรือเรื่องของชุมชนเข้ามาสอน เพื่อจะได้รักษาประเพณี วัฒนธรรม และเป็น
การปลูกฝังวัฒนธรรมที่ดีงามตั้งแต่เด็ก ๆ

(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ด้านวิชาการ มีความเหมาะสมและมีการปรับปรุงให้สอดคล้องตามหลักวิชาการ
ได้ดู-คิด-อ่าน-เขียน-กิน-นอน-เล่น และทำกิจกรรมเพื่อเด็กได้เรียนรู้ด้านวิชาการ และ
การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น

(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...มีการจัดกิจกรรมที่ดี เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายพัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักของกระทรวงศึกษาธิการ

(ตัวแทนสถาบันการศึกษา คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

6. การมีส่วนร่วมสนับสนุนจากชุมชน

6.1 ชุมชนให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

6.2 ผู้ปกครองและชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมบ้างเป็นครั้งคราว หน่วยภาคีได้นำสิ่งของ
มอบให้บ้างเป็นครั้งคราวได้กิน ได้เล่น ได้เรียนรู้จากเดิมที่มีอยู่ ชุมชนยังไม่ให้ความสำคัญมาก
เท่าที่ควร

6.3 ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นจำนวนมาก
ให้ความร่วมมือดี

6.4 ชุมชนร่วมจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมวันแม่ วันเด็ก วันสำคัญต่างๆ

6.5 มีการเข้าร่วมและได้รับการสนับสนุนอยู่ในระดับดี แต่บางครั้งต้องใช้เวลาในการ
ประชาสัมพันธ์ เพราะต้องดูสภาพเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของผู้ปกครองและคนในชุมชน

6.6 การมีส่วนร่วมชุมชน ทั้งประเพณีของชุมชนเข้าร่วมและสนับสนุนทุกด้าน

6.7 ชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี เช่น การประชุมผู้ปกครอง

6.8 ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก หลวงพ่อเป็นตัวเชื่อมจากภายนอกในการมอบสื่อ วัสดุการเรียนแก่ศูนย์เด็กเล็ก

6.9 ชุมชนมีส่วนร่วมน้อย

6.10 ชุมชนให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

6.11 ควรจะได้แนะนำอบรมให้เกิดความเข้าใจ ในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม

ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...ผู้ปกครองและชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมบ้างเป็นบางครั้งคราว หน่วยภาคีได้นำสิ่งของมามอบให้บ้างเป็นครั้งคราว เพื่อเด็กได้กิน-เล่น-เรียนรู้ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่ ชุมชนยังไม่ให้ความสำคัญมากเท่าที่ควร

(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ชุมชนให้ความร่วมมือ และให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...มีการเข้าร่วมและได้รับการสนับสนุนอยู่ในระดับที่ดี แต่บางครั้งต้องใช้เวลาในการประชาสัมพันธ์ เพราะต้องดูสภาพเศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพด้วย

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมบ้างตามที่ศูนย์ฯ มีกิจกรรม แต่ยังเป็นส่วนน้อย

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...การมีส่วนร่วมกับชุมชน ทั้งประเพณีของชุมชน เข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมในทุกด้าน

(ตัวแทนสถาบันการศึกษา คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

7. ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

7.1 มีการประสานงานแลกเปลี่ยนความคิด ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมในหน่วยงานต่างๆ

7.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับอำเภอมีการประสานงานกันอย่างทั่วถึง

7.3 มีการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนแนวคิดกับกลุ่มต่างๆ เพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก อยู่เสมอแต่บางครั้งขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารไม่คล่องตัว

7.4 มีการจัดตั้งเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย

ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ แต่การเข้ามามีส่วนร่วมยังไม่เต็มที่ (ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...มีการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนแนวทางการทำงานกับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อการพัฒนา ศูนย์ฯ อยู่เสมอ แต่บางครั้งยังขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีจากสภาพแวดล้อมการสื่อสาร ไม่คล่องตัว

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...มีการประสานงานแลกเปลี่ยนความคิดด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมใน หน่วยงานต่างๆ

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...เครือข่ายผู้ปกครองยังขาดการมีส่วนร่วม ส่วนเด็กได้รับการถ่ายทอดจาก ครูปฐมวัยให้เด็กได้เรียนรู้ ได้แบ่งปันของเล่นกัน ได้อยู่ร่วมกัน ได้สร้างมิตรภาพที่ดีต่อกัน

(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

ความต้องการในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

จากการสัมภาษณ์ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัย ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน ตัวแทน สถาบันการศึกษา ตัวแทนศาสนสถาน และตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน พบว่า

1. ด้านวิชาการ

อยากให้ครูผู้ดูแลเด็ก บุรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้สอดคล้องกับชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...การจัดการงานเอกสาร และการจัดระบบงานเป็นระเบียบ หมวดหมู่ที่ชัดเจน เฉพาะด้าน มีคนรับผิดชอบในงานนั้นๆ เพียงพอ
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ให้เรียนรู้ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และตามสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงของประเทศ
(ตัวแทนสถาบันการศึกษา คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

...เน้นให้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ส่งเสริมการเรียนรู้ควบคู่กับการสร้าง คุณธรรม และความเป็นพลเมืองที่ดี โดยใช้หลักสูตรของชุมชน ท้องถิ่นเข้ามาบูรณาการ ในการจัดกิจกรรม เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน เป็นต้น
(ตัวแทนสถาบันการศึกษา คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

2. ด้านงบประมาณ

อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลเน้นเพิ่มดำเนินการจัดหางบประมาณในการจัดซื้อ ที่ดินเพื่อสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นของตนเอง เพื่อถ่ายและสะดวกในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...ต้องการให้งบประมาณที่ได้รับก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด
(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ให้หน่วยงานสนับสนุนในการดำเนินงาน และช่วยเหลือ เพราะขาดแคลน
(ตัวแทนสถาบันการศึกษา คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

...ต้องมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาพัฒนาด้านต่างๆ ให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น
(ตัวแทนศูนย์พัฒนาเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

...จัดงบประมาณให้ตรงและทันต่อความต้องการ และมีงบส่งเสริมอุดหนุนฉุกเฉิน
(ตัวแทนศูนย์พัฒนาเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 4, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

3. ด้านบุคลากร

3.1 ต้องการให้จัดหาบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มในตำแหน่ง
นักการภารโรง ผู้ประกอบอาหารและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...จำนวนครูต่อจำนวนเด็กยังไม่ตรงตามเกณฑ์อายุของเด็ก อยากให้เพิ่มจำนวน
ครูให้ครบตามเกณฑ์
(ตัวแทนศูนย์พัฒนาเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

...ควรจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอ เพื่อที่จะได้ดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง
(ตัวแทนศูนย์พัฒนาเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

...จัดให้มีการส่งเสริม และพัฒนางานด้านวิชาการ เทคโนโลยีให้แก่บุคลากร และ
ส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้าร่วมการอบรมให้มีประสิทธิภาพทุกคน
(ตัวแทนศูนย์พัฒนาเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 4, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

...อยากให้ให้นักการภารโรง เพื่อดูแลเรื่องความสะอาดของอาคารสถานที่
(ตัวแทนศาสนสถาน รูปที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

4. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม จัดหาสถานที่พร้อมสร้างอาคาร
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นของตนเอง พร้อมทั้งติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับผล
การสัมภาษณ์ ดังนี้

...อยากให้มีโอกาสเรียนเป็นสัดส่วน มีเครื่องเล่นที่มีความปลอดภัย
(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ควรมีการรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่ และจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้
สวยงาม และมีความปลอดภัยมากขึ้น
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...อยากให้มีสภาพแวดล้อมร่มรื่น อากาศถ่ายเทดี มีรั้วที่เข้มแข็ง และปลอดภัยต่อ
การจัดระบบความปลอดภัย
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 4, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...จัดหาอาคารเรียนใหม่ เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอน
(ตัวแทนสถาบันการศึกษา คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

...สถานที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่ของโรงเรียนราษฎร์
อุทิศศึกษา อยากให้แยกตั้งศูนย์ฯ ออกเป็นอิสระ จะได้ง่ายและสะดวกในการบริหาร
จัดการ
(ตัวแทนสถาบันการศึกษา คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 26 มีนาคม 2558)

5. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ต้องการให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทั้ง 4 ด้าน
ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา และจัดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านและกิจกรรมที่เกี่ยวกับพื้นฐานคุณธรรมและ
จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...ให้เด็กได้ดู-คิด-อ่าน-เขียน-ได้มีส่วนร่วม ให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ชีวิตตาม
แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างให้เด็กได้มีวินัยในตนเองตั้งแต่เล็กๆ
(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ควรจัดกิจกรรมที่จะพัฒนาเด็กในหลาย ๆ ด้าน และมีความหลากหลายเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายพัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...จัดงานวิชาการให้เป็นระบบ ครอบคลุมสอดแทรกหลักสูตรได้ตามความเหมาะสม

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 4, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

6. การมีส่วนร่วมสนับสนุนจากชุมชน

ต้องการให้ชุมชนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น ให้สนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ภายในและภายนอกอาคาร และร่วมเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดมทรัพยากรในการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุครุภัณฑ์ ร่วมในการจัดอบรมเลี้ยงดู จัดกิจกรรม จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดูแลความปลอดภัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ให้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...ศูนย์ต้องจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อรับทราบปัญหาของศูนย์ และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งสร้างเครือข่ายผู้ปกครองกับศูนย์ฯ ให้มากขึ้น

(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...อยากให้ผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์ฯ เล็งเห็นความสำคัญของศูนย์ฯ ให้มากกว่านี้ และมีความร่วมมือเวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ฯ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนมากเป็นชาวไทยภูเขา

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...หน่วยงานต่าง ๆ ควรเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และดูแลร่วมกันทุกส่วน
ทุกฝ่าย ทุก ๆ ด้าน ทุก ๆ คน
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 4, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

7. ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

7.1 อยากให้มีการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับตำบล ซึ่งควรประกอบด้วย ผู้นำเครือข่าย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยในพื้นที่ ประชาชนชาวบ้าน ผู้ปกครอง ผู้นำทางศาสนา ซึ่งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ภายในชุมชน เพื่อจัดอบรม สัมมนา พัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก ศึกษาดูงาน จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นิเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

...ควรจะมีการสร้างเครือข่ายชุมชน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาให้มีความเข้าใจในมากขึ้น
(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง ให้มามีส่วนร่วม ประชาสัมพันธ์ หรือแจ้งเพื่อขอ
งบประมาณจากหน่วยภาคีต่าง ๆ
(ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...อยากกลุ่มเครือข่ายเข้ามามีบทบาท และเสนอแนวทางในการจัดการ และ
นำเสนอแนวทางในการพัฒนาศูนย์ฯ ให้ได้มาตรฐาน เพื่อพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการที่ดี
ขึ้นและเหมาะสมกับวัย
(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...ควรมีการรวมกลุ่มกันของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

...มีการพัฒนาอยู่เสมอ แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเครือข่าย ศึกษาดูแลพฤติกรรมเด็กอย่างใกล้ชิด

(ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คนที่ 4, ผู้ให้สัมภาษณ์, วันที่ 25 มีนาคม 2558)

แนวทางในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำข้อมูลสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาทำการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดทำแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผลการสนทนากลุ่ม สามารถสรุปได้ดังนี้

แนวทางในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้าน คือ

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. มาตรฐานด้านบุคลากร
3. มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

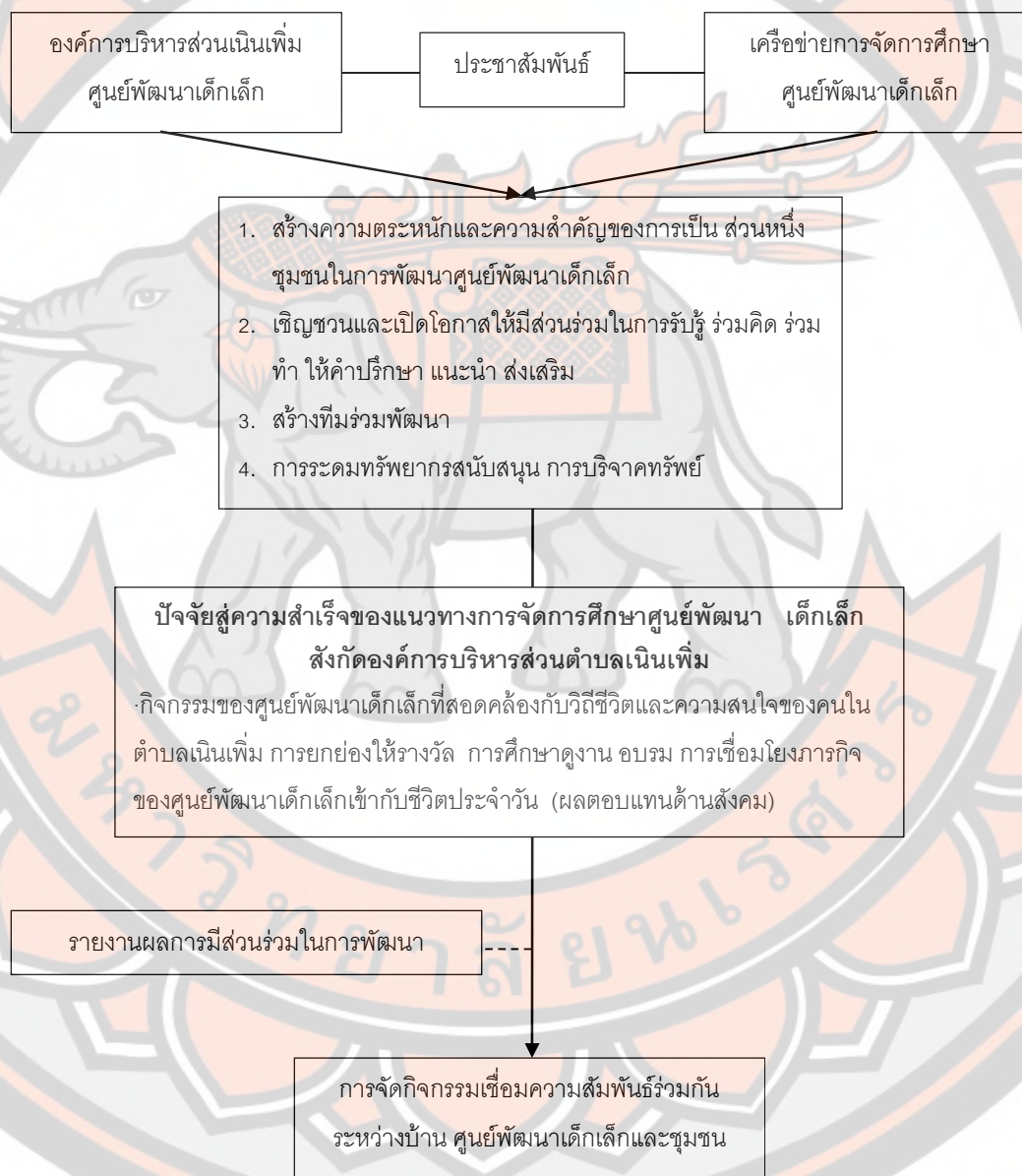
โดยมีกระบวนการในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม ดังนี้

1. ควรเกิดจากการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. การสร้างความตระหนักและความสำคัญของการเป็นส่วนหนึ่งชุมชนในการช่วย

พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผลกระทบทั้งต่อตนเอง บุตรหลานหรือชุมชนจากการขาดความร่วมมือ

3. การเชิญชวนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม

4. การสร้างทีมร่วมพัฒนา
5. การระดมทรัพยากรสนับสนุน การบริจาคทรัพย์
6. การจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างบ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน

ภาพ 2 แนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ซึ่งในการดำเนินงานต่างๆ ตามกระบวนการในการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเนินเพิ่ม คณะกรรมการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องมีองค์ประกอบและหน้าที่ดังนี้

1. คณะกรรมการที่ปรึกษา

1.1 ประกอบด้วย

1.1.1 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

1.1.2 ผู้แทนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

1.1.3 ผู้นำท้องถิ่น

1.1.4 ผู้บริหารโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา

1.2 บทบาทหน้าที่ คือ ให้คำปรึกษา เสนอแนะ ช่วยแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่ฝ่ายปฏิบัติเข้าใจไม่ตรงกัน

2. คณะกรรมการอำนวยการ

2.1 ประกอบด้วย

2.1.1 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

2.1.2 ผู้แทนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

2.1.3 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

2.1.4 ศึกษาพิเศษประจำพื้นที่

2.1.5 ผู้บริหารโรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา

2.1.6 หัวหน้างานการจัดการศึกษา

2.1.7 ตัวแทนศาสนสถาน

2.1.8 ผู้นำชุมชน

2.1.9 ตัวแทนเครือข่ายผู้ปกครอง

2.2 บทบาทหน้าที่ คือ อำนวยการ ตัดสินใจในเชิงนโยบาย ช่วยแก้ไขปัญหาดูแลเยี่ยมติดตาม นิเทศงาน สร้างขวัญกำลังใจ

3. คณะกรรมการดำเนินงาน

3.1 ประกอบด้วย

3.1.1 รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

3.1.2 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

3.1.3 นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม

3.1.4 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 บทบาทหน้าที่ คือ ประสานการดำเนินงาน บริหารจัดการศูนย์ประสานงาน ประชุมชี้แจง รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการอำนวยการ และเป็นที่ปรึกษา เสนอแนะ การปฏิบัติงานแก่ฝ่ายต่าง ๆ

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.1 ประกอบด้วย

4.1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ

4.1.2 ภูมิปัญญาท้องถิ่นประจำตำบล

4.2 บทบาทหน้าที่ คือ มีหน้าที่ปรึกษา แนะนำ การเรียนรู้การจัดการศึกษาของ ภาครัฐ และท้องถิ่น เป็นวิทยากรท้องถิ่นของศูนย์ ร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานด้าน การศึกษาของศูนย์

5. ศูนย์ประสานงาน ทำหน้าที่ เป็นศูนย์ประสานงานเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์ โครงการ งานธุรการ การติดต่อประสานงานต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นที่ ประชุม อบรม สัมมนา

6. คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ตัวแทนชุมชน ตัวแทนผู้ประกอบการ ซึ่งแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ ดังนี้

6.1 คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่

6.1.1 ประสานงานวิชาการ และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

6.1.2 สำรวจความต้องการในการพัฒนาครู

6.1.3 ประสานการพัฒนาครู กับหน่วยงานต่างๆ

6.1.4 ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.1.5 จัดแสดงผลงานของนักเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6.2 คณะกรรมการฝ่ายเครือข่ายการมีส่วนร่วม มีหน้าที่ดังนี้

6.2.1 ประสานการทำงานกับฝ่ายบริหารสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และผู้ที่มี ส่วนได้ส่วนเสีย

6.2.2 แสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ เอกชน

6.2.3 ประสานกลุ่มพลังมวลชนต่างๆ ในตำบลเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา

6.3 คณะกรรมการฝ่ายกิจกรรม

6.3.1 กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ด้วยตัวชี้วัดพฤติกรรม

6.3.2 ประสานงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปลูกฝังคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ เสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไข

6.3.3 ติดตาม ประเมินผล การจัดกิจกรรมตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดให้
ครอบคลุม

6.3.4 ประสานการดำเนินการกิจกรรม ร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง

6.3.5 เป็นผู้ให้ข้อมูลการประชาสัมพันธ์โครงการทุกรูปแบบ

6.4 คณะกรรมการฝ่ายติดตาม และประเมินผล

6.4.1 ติดตาม ประเมินผล ตามภารกิจ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

6.4.2 รายงานผลติดตาม เสนอแนะแนวทางแก้ไขทุกระยะ

6.4.3 รายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ

6.4.4 สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมตัวชี้วัดทุกตัว

มหาวิทยาลัยนเรศวร

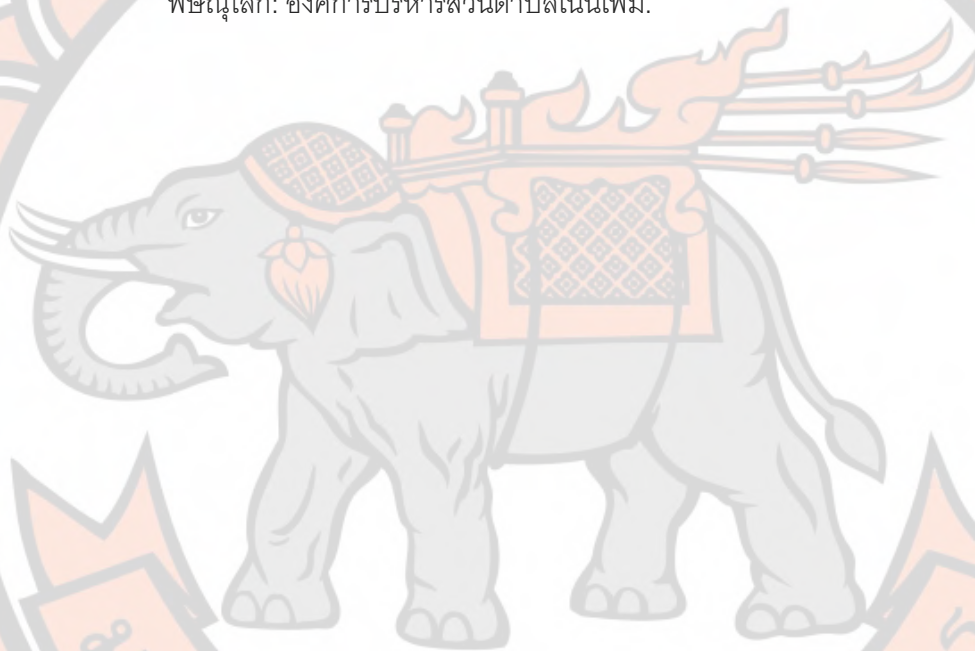
บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2537). **การจัดการเครือข่าย**. กรุงเทพฯ: ส. เอเชียเพรส.
- จิณณวัตร ประโคทัง. (2549). **รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนกันทรารมณณ์ จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตต์. (2540). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). **การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ป.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สมพงษ์ ศรีสนธิ. (2552). **สภาพปัจจุบันและความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- สรวาดิ เพ็งศิริโคตร และจันทร์ชลิ มาพุทธ. (2554). **รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย**. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 7(1), 68-82.
- สาโรช ศักมาตย์. (2545). **แนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 9)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). **ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยุพาพร รูปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ ในการปฏิรูป
ระบบราชการ. วิทยานิพนธ์ ศศบ., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ ฯ

อดิน รพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย
ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.

องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม. (2558). แผนพัฒนาสามปี 2558 – 2560.
พิษณุโลก: องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม.

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพระนคร

ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒/ว ๐๙๒๘

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นายสุเทพ กันแยม รหัสประจำตัว ๕๖๐๗๒๗๗๓ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
เรื่อง “แนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา ศรีพันธ์
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากท่าน
ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
ด้วยการสัมภาษณ์ นิสิตจะดำเนินการประสานงานด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอ๋อมพร หลินเจริญ)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๑.งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๓๑

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒.นายสุเทพ กันแยม

โทร ๐๘-๙๕๖๙-๕๖๙๕

ภาคผนวก ข แนวคำถามในการสัมภาษณ์

แนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์ (ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน)

เรื่อง แนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1. ด้านสภาพปัจจุบัน

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

- ด้านวิชาการ

.....
.....

- ด้านงบประมาณ

.....
.....

- ด้านบุคลากร

.....
.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....
.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....
.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....
.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....
.....

2) ปัจจุบันใครบ้างที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

3) หากท่านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วในขณะนี้ ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านใดและอย่างไร

2. ด้านความต้องการ

1) ในอนาคตท่านอยากให้การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไรบ้าง

- ด้านวิชาการ

- ด้านงบประมาณ

- ด้านบุคลากร

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) ในอนาคตท่านคิดว่าใครควรเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าง

3) ท่านต้องการให้เข้ามามีบทบาทอย่างไร

3. ด้านแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

1) ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาในด้านใดบ้างในอนาคต และจะพัฒนาอย่างไร

- ด้านวิชาการ

- ด้านงบประมาณ

- ด้านบุคลากร

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

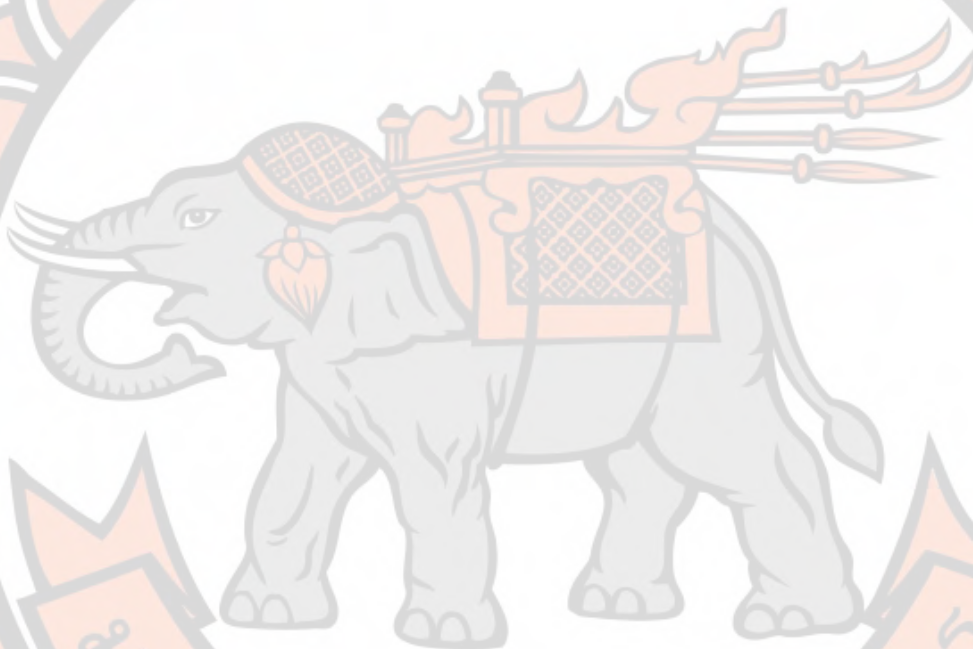
.....

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

.....

มหาวิทยาลัยนเรศวร

แนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์ (ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
เรื่อง แนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่าย
การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1. ด้านสภาพปัจจุบัน

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

- ด้านด้านวิชาการ

.....
.....

- ด้านงบประมาณ

.....
.....

- ด้านบุคลากร

.....
.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....
.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....
.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....
.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....
.....

2) ปัจจุบันใครบ้างที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

.....

.....

3) หากท่านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วในขณะนี้ ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านใดและอย่างไร

.....

.....

2.ด้านความต้องการ

1) ในอนาคตท่านอยากให้การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไรบ้าง

- ด้านวิชาการ

.....

.....

- ด้านงบประมาณ

.....

.....

- ด้านบุคลากร

.....

.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....

.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

.....

2) ในอนาคตท่านคิดว่าใครควรเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าง

.....

.....

3) ท่านต้องการให้เข้ามามีบทบาทอย่างไร

.....

.....

3.ด้านแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา

ระดับปฐมวัย

1) ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาในด้านใดบ้างในอนาคต และจะพัฒนาอย่างไร

- ด้านวิชาการ

.....

.....

- ด้านงบประมาณ

.....

.....

- ด้านบุคลากร

.....

.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....

.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

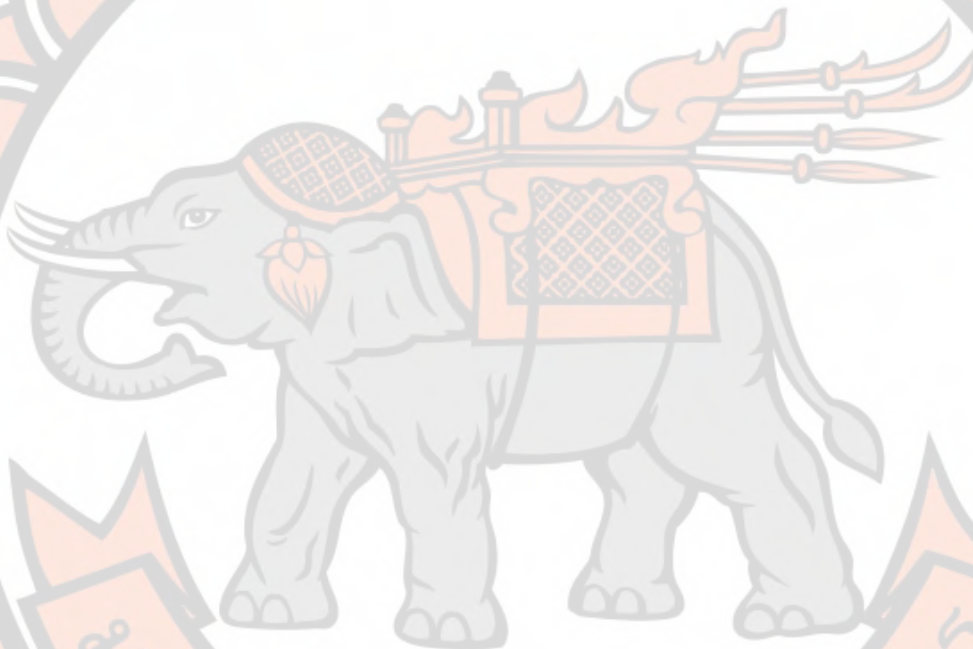
.....

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

.....

มหาวิทยาลัยนเรศวร

แนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์ (ตัวแทนศูนย์เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)
เรื่อง แนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่าย
การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1. ด้านสภาพปัจจุบัน

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

- ด้านด้านวิชาการ

.....
.....

- ด้านงบประมาณ

.....
.....

- ด้านบุคลากร

.....
.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....
.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....
.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....
.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....
.....

2) ปัจจุบันใครบ้างที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

3) หากท่านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วในขณะนี้ ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านใดและอย่างไร

2.ด้านความต้องการ

1) ในอนาคตท่านอยากให้การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล
เนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไรบ้าง

- ด้านวิชาการ

- ด้านงบประมาณ

- ด้านบุคลากร

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) ในอนาคตท่านคิดว่าใครควรเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าง

3) ท่านต้องการให้เข้ามามีบทบาทอย่างไร

3. ด้านแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

1) ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาในด้านใดบ้างในอนาคต และจะพัฒนาอย่างไร

- ด้านวิชาการ

- ด้านงบประมาณ

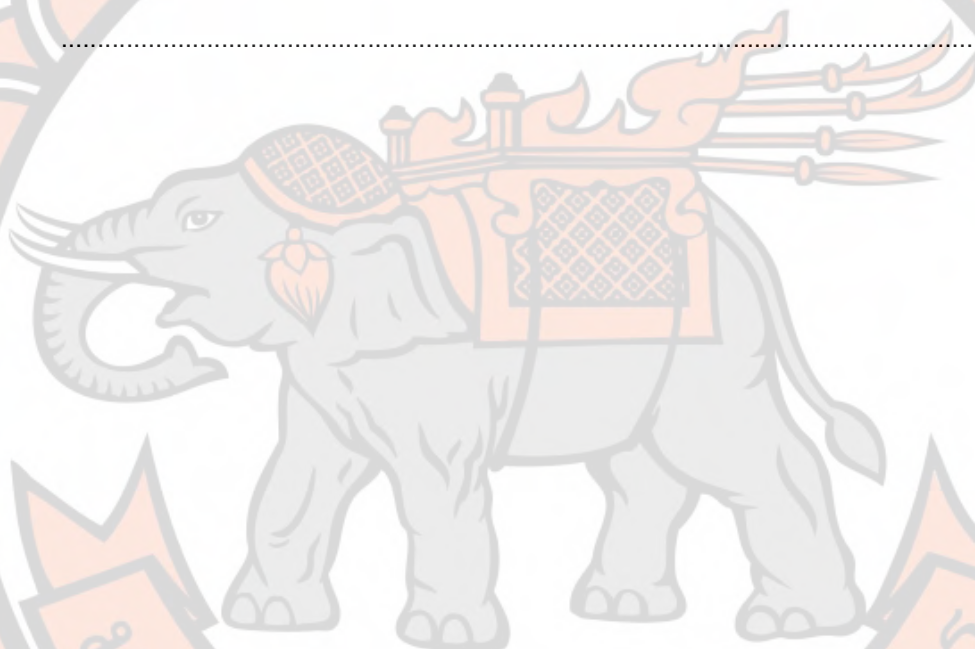
- ด้านบุคลากร

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

แนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์ (ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน)
เรื่อง แนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่าย
การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1. ด้านสภาพปัจจุบัน

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

- ด้านด้านวิชาการ

.....

.....

- ด้านงบประมาณ

.....

.....

- ด้านบุคลากร

.....

.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....

.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) ปัจจุบันใครบ้างที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

3) หากท่านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วในขณะนี้ ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านใดและอย่างไร

2.ด้านความต้องการ

1) ในอนาคตท่านอยากให้การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไรบ้าง

- ด้านวิชาการ

- ด้านงบประมาณ

- ด้านบุคลากร

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

.....

2) ในอนาคตท่านคิดว่าใครควรเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าง

.....

.....

3) ท่านต้องการให้เข้ามามีบทบาทอย่างไร

.....

.....

3.ด้านแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา

ระดับปฐมวัย

1) ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาในด้านใดบ้างในอนาคต และจะพัฒนาอย่างไร

- ด้านวิชาการ

.....

.....

- ด้านงบประมาณ

.....

.....

- ด้านบุคลากร

.....

.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....

.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

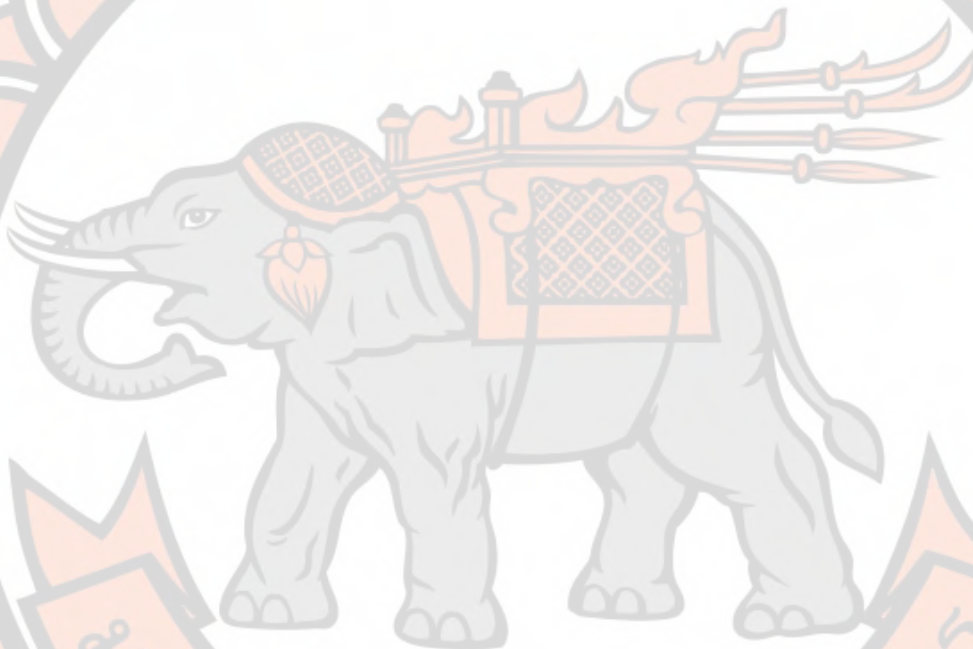
.....

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

.....

มหาวิทยาลัยนเรศวร

แนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์ (ตัวแทนสถาบันการศึกษา)
 เรื่อง แนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่าย
 การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1.ด้านสภาพปัจจุบัน

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วน
 ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

- ด้านด้านวิชาการ

.....

- ด้านงบประมาณ

.....

- ด้านบุคลากร

.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

2) ปัจจุบันใครบ้างที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

3) หากท่านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วในขณะนี้ ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านใดและอย่างไร

2.ด้านความต้องการ

1) ในอนาคตท่านอยากให้การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไรบ้าง

- ด้านวิชาการ

- ด้านงบประมาณ

- ด้านบุคลากร

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) ในอนาคตท่านคิดว่าใครควรเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าง

3) ท่านต้องการให้เข้ามามีบทบาทอย่างไร

2.ด้านแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา

ระดับปฐมวัย

1) ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาในด้านใดบ้างในอนาคต และจะพัฒนาอย่างไร

- ด้านวิชาการ

- ด้านงบประมาณ

- ด้านบุคลากร

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

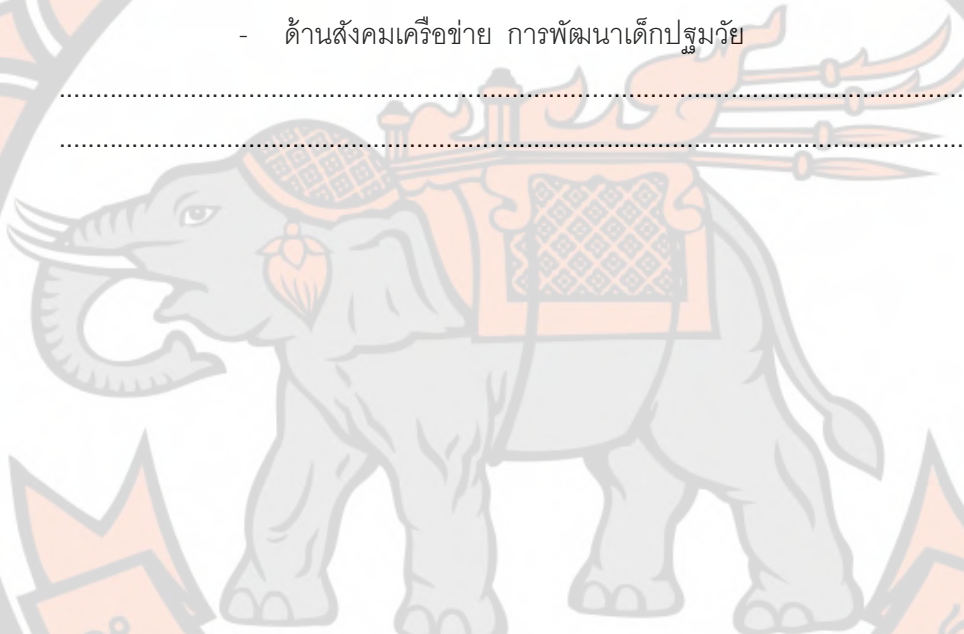
.....

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

.....

มหาวิทยาลัยนเรศวร

แนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์ (ตัวแทนศาสนสถาน)
เรื่อง แนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่าย
การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1. ด้านสภาพปัจจุบัน

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

- ด้านด้านวิชาการ

.....
.....

- ด้านงบประมาณ

.....
.....

- ด้านบุคลากร

.....
.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....
.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....
.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....
.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....
.....

2) ปัจจุบันใครบ้างที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

.....

.....

3) หากท่านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วในขณะนี้ ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านใดและอย่างไร

.....

.....

2.ด้านความต้องการ

1) ในอนาคตท่านอยากให้การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไรบ้าง

- ด้านวิชาการ

.....

.....

- ด้านงบประมาณ

.....

.....

- ด้านบุคลากร

.....

.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....

.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

- 2) ในอนาคตท่านคิดว่าใครควรเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าง

- 3) ท่านต้องการให้เข้ามามีบทบาทอย่างไร

2.ด้านแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษา

ระดับปฐมวัย

- 1) ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาในด้านใดบ้างในอนาคต และจะพัฒนาอย่างไร

- ด้านวิชาการ

- ด้านงบประมาณ

- ด้านบุคลากร

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

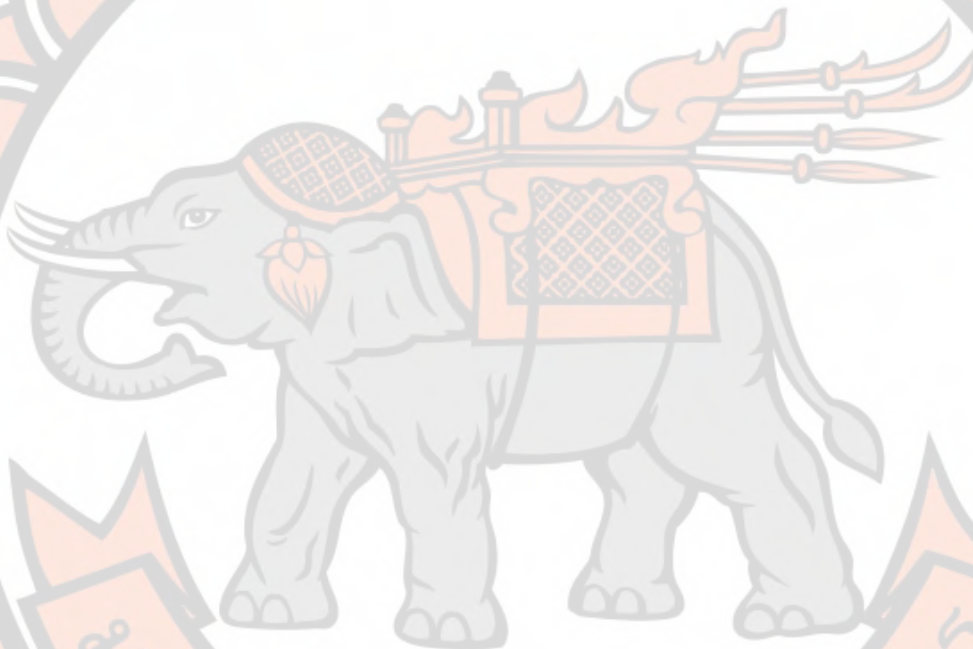
- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....
.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....
.....

มหาวิทยาลัยนเรศวร

แนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์ (ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน)
เรื่อง แนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่าย
การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1.ด้านสภาพปัจจุบัน

1) สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร

- ด้านด้านวิชาการ

.....

- ด้านงบประมาณ

.....

- ด้านบุคลากร

.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

.....

2) ปัจจุบันใครบ้างที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

.....

.....

3) หากท่านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วในขณะนี้ ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านใดและอย่างไร

.....

.....

2.ด้านความต้องการ

1) ในอนาคตท่านอยากให้การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไรบ้าง

- ด้านวิชาการ

.....

.....

- ด้านงบประมาณ

.....

.....

- ด้านบุคลากร

.....

.....

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

.....

.....

- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....

.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) ในอนาคตท่านคิดว่าใครควรเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าง

3) ท่านต้องการให้เข้ามามีบทบาทอย่างไร

3. ด้านแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการศึกษาระดับ

ปฐมวัย

1) ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาในด้านใดบ้างในอนาคต และจะพัฒนาอย่างไร

- ด้านวิชาการ

- ด้านงบประมาณ

- ด้านบุคลากร

- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

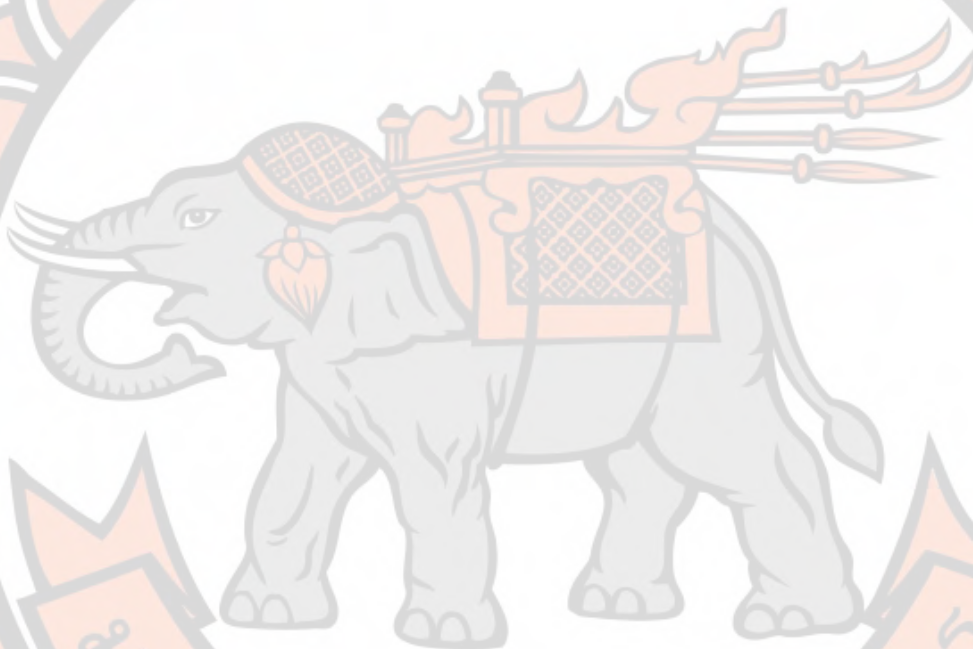
- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

- ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

.....
.....

- ด้านสังคมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....
.....

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพระนคร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นายสุเทพ กันรัมย์
วัน เดือน ปีเกิด	27 มกราคม 2521
ที่อยู่ปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 65120
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	นักวิชาการการศึกษา
ประสบการณ์ทำงาน	พ.ศ.2554 นักวิชาการการศึกษา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2547 ป.บัณฑิต (วิชาชีพอครุ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2544	ศศ.บ. (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร